

Vt 10 ja 12 yhteysväli Forssa – Hämeenlinna – Lahti

Nykytilanteen selvittäminen

Vt 10 ja 12 yhteysväli
Forssa – Hämeenlinna – Lahti
Nykytilanteen selvittäminen

Sito Oy

RAPORTEJA 133| 2013

**Vt 10 ja 12 yhteysväli Forssa – Hämeenlinna – Lahti
Nykytilanteen selvittäminen**

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-994-2 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-994-2

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Esipuhe

Yhteysväliille Turku–Hämeenlinna–Lahti on laadittu lukuisia selvityksiä ja eritasoisia suunnitelmia. Tässä työssä on tarkasteltu yhteysväliä Uudenmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten rajalta kantatien 54 liittymään Hollolan Soramäkeen. Työn tavoitteena on ollut selvittää tieosuuden nykytila liikenteen, maankäytön ja ympäristön osalta sekä koota suunnitellut toimenpiteet yhteen muistioon. Työssä on kartoitettu myös alustavia pikaparannustoimenpiteitä nykytilan ongelmien ratkaisemiseksi.

Työ on tehty Uudenmaan ELY-keskuksen toimeksiannosta, jossa yhteyshenkilönä on ollut Viljo Miranto. Työn aikana on pidetty kuntapalaverit Ypäjän, Jokioisten, Forssan, Tammelan, Hämeenlinnan, Hämeenkosken ja Hollolan kuntien kesken.

Selvitys on laadittu Sito Oy:ssä, jossa työhön ovat osallistuneet Maija Ketola, Taina Klinga, Juha Mäkinen, Laura Into, Rauno Tuominen, Reijo Pitkäranta, Juuso Virtanen ja Maija Carlstedt.

Sisältö

1	Työn taustat ja tavoitteet	4
1.1	Selvityksen tarkoitus	4
1.2	Maakuntakaavoitus.....	5
1.2.1	Häme.....	5
1.2.2	Päijät-Häme	9
2	Yhteysvälin nykytilanne ja ongelmat.....	11
2.1	Forssa - Hämeenlinna (valtatie 3).....	11
2.1.1	Selvitysalue ja valtatie liikenteellinen merkitys	11
2.1.2	Nykyinen tieverkko	11
2.1.3	Liikenne.....	12
2.1.4	Liikenneturvallisuus.....	14
2.1.5	Yhdyskuntarakenne ja asutus.....	15
2.1.6	Maankäyttö ja kaavoitus	15
2.1.7	Ympäristö	18
2.2	Hämeenlinna - Tuulos - Lahti.....	22
2.2.1	Selvitysalue ja valtatie liikenteellinen merkitys	22
2.2.2	Nykyinen tieverkko	22
2.2.3	Liikenne.....	23
2.2.4	Liikenneturvallisuus.....	24
2.2.5	Yhdyskuntarakenne ja asutus.....	25
2.2.6	Maankäyttö ja kaavoitus	25
2.2.7	Ympäristö	27
3	Yhteysväliille laaditut suunnitelmat.....	32
3.1	Forssa-Hämeenlinna (valtatie 3).....	32
3.2	Hämeenlinna-Tuulos-Lahti	34
3.3	Ehdotus pikaparannustoimenpiteiksi.....	37
4	Jatkotoimenpiteet	40
	Lähteet	41

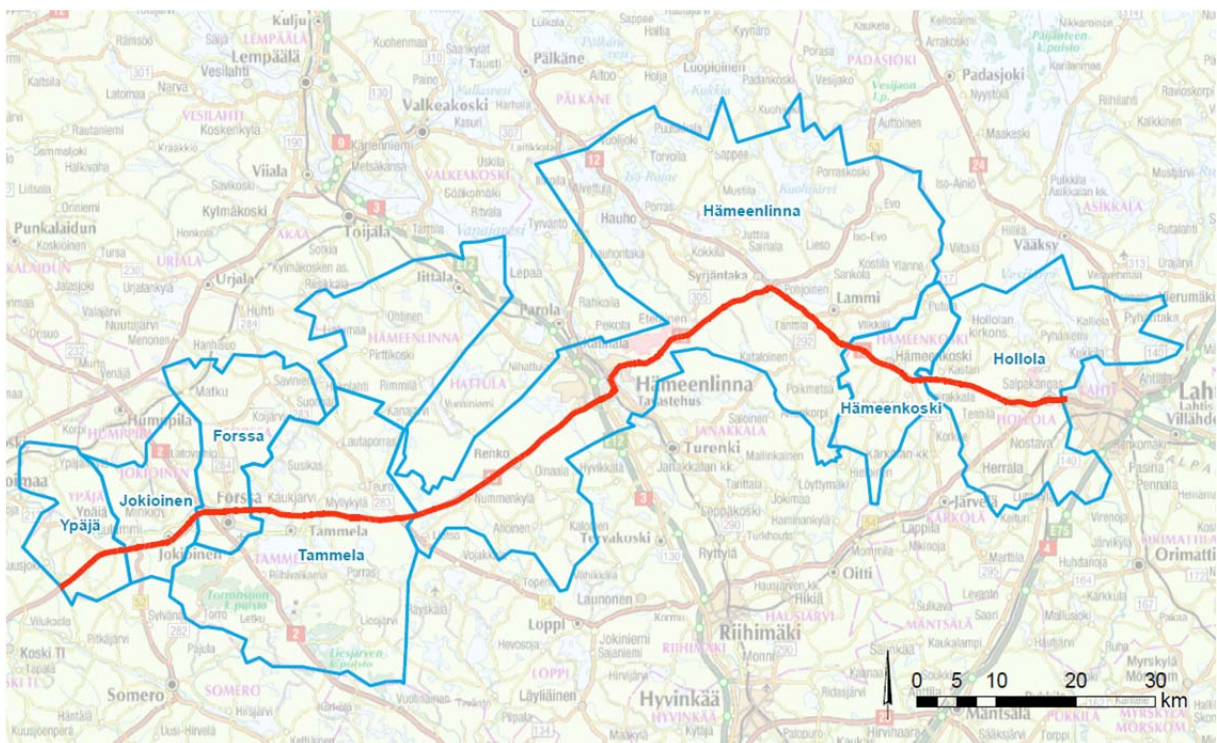
LIITE 1	Yhteysvälin nykytila: Liikenne Kaavatilanne Luontokohteet Maisema ja kulttuuriympäristö Pohjavesi Yhdyskuntarakenne ja asutus
LIITE 2	Yhteysväliille suunnitellut toimenpiteet taulukossa
LIITE 3	Yhteysväliille suunnitellut toimenpiteet kartoilla

1 Työn taustat ja tavoitteet

1.1 Selvityksen tarkoitus

Valtatieyhteys 10 ja 12 on Turun ja Lahden välillä valtakunnallinen pääväylä, jolla on merkittävä rooli itä-länsi -suuntaisen liikenteen välittäjänä. Turusta Hämeenlinnaan ja sieltä Tuuloksen kautta Lahteen johtava tie yhdistää Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakuntakeskukset toisiinsa. Yhteysväliillä on myös kansainvälistä merkitystä, sillä se toimii yhteytenä Länsi-Suomesta ja Pirkanmaalta Nuijamaan ja Vaalimaan raja-asetuille.

Tässä työssä selvitysalue rajautuu lännessä Uudenmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten rajaan ja idässä Hollolan Soramäkeen kantatien 54 liittymään. Selvitysalue on esitetty kuvassa 1. Yhteysväliä Turku–Hämeenlinna–Lahti on laadittu lukuisia selvityksiä ja eritasoisia suunnitelmia.

Kuva 1. Selvitysalue rajautuu lännessä Uudenmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten rajaan ja idässä Hollolan Soramäkeen kantatien 54 liittymään.

Pääteiden kehittämisen tavoitteissa ja toimintalinjoissa 2007 yhteysvälin tavoitetilanteeksi on asetettu Turun ja Hämeenlinnan välillä 10,5 metriä leveä yksiajoratainen tie, Hämeenlinnan kohdalla 2+2 -kaistainen kaupunkiväylä ja Hämeenlinnan ja Hollolan välillä jatkuva 2+1 -ohituskaistatie. Lisäksi yhteysväliä on suunniteltu tien poikkileikkauksen parantamisen edellyttämiä toimenpiteitä kuten liittymien poistoa ja tiejärjestelyitä useissa kohteissa.

Työn tavoitteena on selvittää yhteysvälin liikenteen, maankäytön ja ympäristön nykytilanne ja koota sille laadittujen suunnitelmien ja selvitysten toimenpiteet yhteen muistioon. Tarkoitus on myös tunnistaa liikenneturvallisuutta parantavat ns. pikaparannuskohteet, jotka olisi mahdollista toteuttaa tienpidon rahoituksella lähivuosina.

Yhteysväliä käsitellään tässä muistiossa osuuksina Forssa–Hämeenlinna (vt3) ja Hämeenlinna–Tuulos–Lahti. Hämeenlinnan kohta (valtatie 3–Velssi) kuvataan vain pääpiirteissään, koska sille on laadittavana samanaikaisesti erillinen aluevaraussuunnitelma.

1.2 Maakuntakaavoitus

1.2.1 Häme

Valtatie Ypäjältä Hämeenlinnaan kuuluu Hämeen maakuntaliiton alueelle, jossa on voimassa Hämeen maakuntakaava (valtioneuvosto 28.9.2006). Maakuntakaavaa tarkistettu ja täydennetty Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavalla, jonka maakuntavaltuusto hyväksyi 11.6.2012 ja se toimitettiin vahvistettavaksi ympäristöministeriöön. Vaihemaakuntakaava keskittyy alue- ja yhdyskuntarakenteen, asumisen ja elinkeinotoimintojen sekä liikennejärjestelmän ja teknisen huollon palvelujen kehittämiseen. Nykyinen maakuntakaava jää voimaan niiltä osin kuin alueita ei muuteta tai kumota 1. vaihemaakuntakaavassa.

Valtatie 10 ja 12 Hämeen maakuntakaavoissa

Voimassa olevassa Hämeen maakuntakaavassa valtatie 10/12 on esitetty merkinnällä *valtatie*, johon liittyy useita suunnittelumääräyksiä:

- Väylää risteävät tärkeimmät jalankulku- ja pyörätiet sekä ulkoilureitit ja viherväylät tulee suunnitella johdettavaksi eri tasossa väylän poikki.
- Valtateillä 10 ja 12 välillä Lammi–Hämeenlinna tulee varautua teiden merkittävään parantamiseen, mikä on maakuntakaavassa esitetty tievarauksia täydentävinä varauksina.
- Valtatiellä 10 välillä Hämeenlinna–Forssa tulee varautua itä-länsisuuntaisen Pietari–Skandinavia yhteyden kehittämistoimenpiteisiin, joilla turvataan teiden liikennöitävyys ja riittävä liikenneturvallisuus.
- Valtateiden 10 ja 12, välillä Lammi–Hämeenlinna, pitkän aikavälin vaihtoehtoiset sijoitusratkaisut tulee selvittää nykyisen valtatieyhteyden kehittämisen ja uuden oikaisutievaihtoehdon välillä. Ennen lopullisen linjavaihtoehdon löytymistä tulee Hämeenlinnan kaupunkiseudun kaavoituksessa ja rakentamisessa säilyttää nykyisen tielinjauksen lisäksi mahdollisuus Katumajärveä kiertävän tai sen tunnelissa alittavan vaihtoehdon toteuttamisen.
- Valtatietä 10 välillä Siiri–Katinen tulee kehittää kaupunkimaisena väylänä osana valta- ja kanta-tieverkkoa.

Lisäksi valtatie-merkintään liittyy kehittämissuositus: *Paikalliselle ajoneuvoliikenteelle ja kevyelle liikenteelle tulisi olla erilliset väylät taajamissa ja muualla, missä se liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden vuoksi on tarpeen.*

Välillä Valtatie 3–Lammi valtatie 10 /12 on esitetty *merkittävästi parannettavana tieyhteytenä*. Merkintään liittyy seuraavat suunnittelumääräykset: *Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota ympäristövaikutuksiin ja maankäytön liittymiseen parannettavaan väylään. Valtateiden kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota Ylisen Viipurintien kulttuurihistoriallisten arvojen turvaamiseen*

1. vaihemaakuntakaavassa valtatie 10/12 on osoitettu *merkittävästi parannettavana tieyhteytenä* koko pituudelta Ypäjältä Lahden suuntaan. Merkittävästi parannettavina tieyhteyksinä osoitetaan nykyisellä paikallaan raskasta parannusta vaativia teitä. Merkintä on punainen viiva, joka liittyy olemassa olevan tien mustaan viivaan. Merkinnän suunnittelumääräys on seuraava: *Merkittävästi parannettavan tien suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota sen ympäristövaikutuksiin. Ympäröivää maankäyttöä suunniteltaessa tulee erityisestä huomiota kiinnittää maankäytön liittymiseen parannettavaan väylään. Valtatien 10 liikenteenvälityskyvyn lisäämisen vaihtoehdot ja toteutusedellytykset Hämeenlinnan seudulla tulee selvittää yhteistyössä Hämeen liiton, seudun kuntien ja liikenneviranomaisten kanssa.*

Lisäksi valtatie 10/12 Hämeenlinna–Lahti on esitetty merkinnällä valtakunnallisesti merkittävä runkotie (/r). Merkinnän suunnittelumääräyksenä on, että *muulla maankäytöllä ei saa haitata runkotien palvelutasoa*.

Maakuntakaavoissa on esitetty nykyiset eritasoliittymät ja erillisenä merkintänä *kehitettävät eritasoliittymät*. Maakuntakaavan kehitettäviin eritasoliittymiin liittyy suunnittelumääräyksenä, että *eritasoliittymien kehittämisessä tulee kiinnittää huomiota joukkoliikenteen ja liikennejärjestelmän toimivuuteen*. Maakuntakaavoissa on esitetty seuraavat uudet tai kehitettävät eritasoliittymät:

- Vt 10 Järvenpää, Forssa
- Vt 2 / Vt 10 ns. Itäisen kehäväylän uusi eritasoliittymä, Forssa
- Velssi, Hämeenlinna
- Vt 12 Lammi kk, Hämeenlinna
- Vt 12 Jahkola, Hämeenlinna

Lisäksi maakuntakaavoihin liittyy seuraavat liikenteeseen liittyvät varaukset, joilla on merkitystä valtatieteyden kehittämisen kannalta:

- Yhteystarve kantatieltä 52 valtatielle 10 Palikkalaan Jokioisten ja Ypäjän alueella.
- Forssassa Valtatien 2 liittymässä ns. Autokeitaan alue liikennejärjestelyjen kehittämisen kohde-alue (U), jossa eritasoliittymän tarkka sijainti on ratkaisematta (Määräys: *Liittymä- ja tiejärjestelyt on tarkoitettu toteutettaviksi alueelle laadittavaan maakuntakaavaa yksityiskohtaisempaan maankäytön ja liikenteen järjestelysuunnitelmaan perustuen. Liittymä- ja tiejärjestelyt tulee toteuttaa siten, että turvataan valtatieverkon toimivuus.*)
- Jokioista Forssaan valtatie suuntainen kehitettävä kevyen liikenteen yhteys.
- Forssan itäisen ohikulkutien linja on osoitettu ohjeellisena.
- Forssassa Kehäkadun puuttuva osuus.
- Tammelassa HAMK:n Mustialan oppilaitoksen kohdalle on merkitty kehitettävä jalankulun ja pyöräilyn yhteys valtatie 10 alitse.
- Rengossa valtatie suuntainen kehitettävä kevyen liikenteen yhteys aina Luolajaan saakka.
- Kevyen liikenteen yhteystarve on merkitty Ruunumyllystä koillisen Myllykulmaan saakka.
- Yhteystarve ns. Panssaritie valtatie 12 ja kantatie 57 välillä Aulangon länsipuolella ja yhteys Aulanko-Rahkoila maantielle Hämeenlinnassa.
- Yhteystarve Eteläisten kyläkeskuksen ohitustie ST 305.
- Lammin sisääntuloteiden liittymät valtatiellä 12 on osoitettu Hämeenlinna-Lahti yhteysvalin kehittymisselvityksen mukaisesti.
- Lammin eteläpuolella on merkitty kehitettävä jalankulun ja pyöräilyn yhteys valtatie alitse.

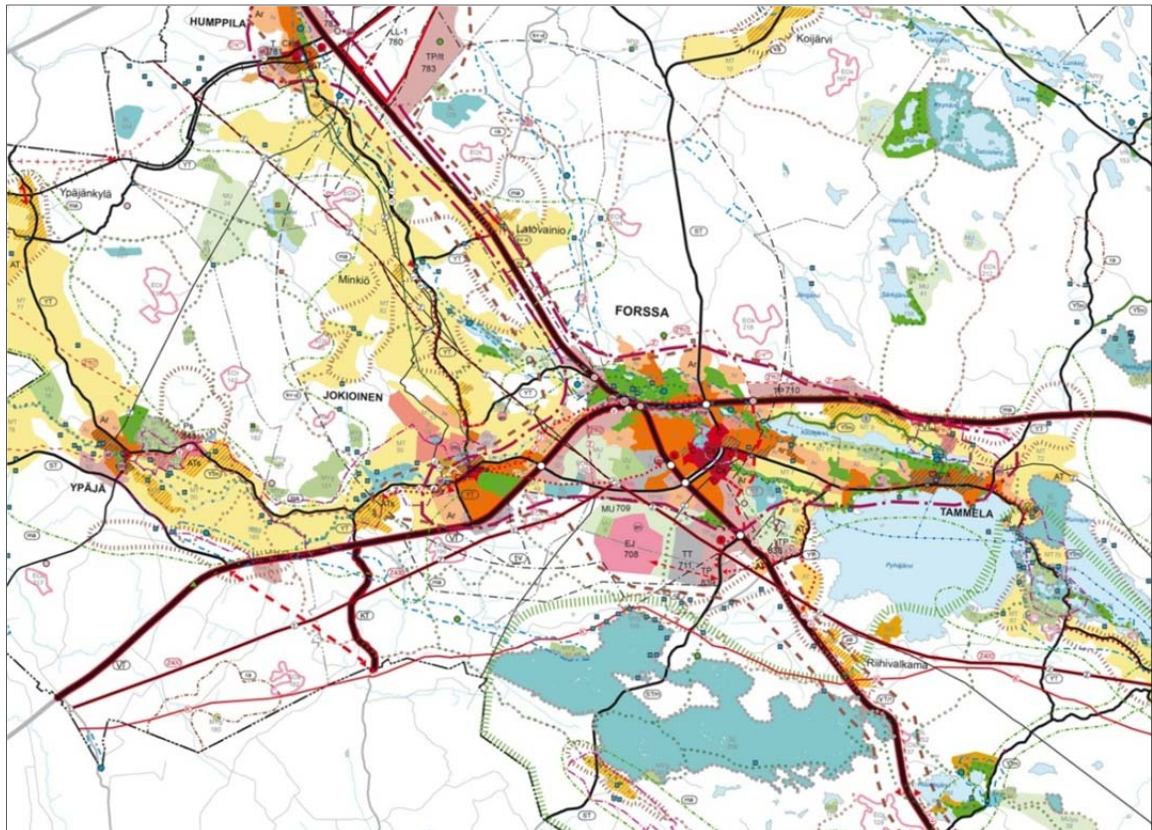
Hämeenlinnan Katumajärven ympärille on merkitty laaja selvitysalue (se-3) Katumajärven ympäristön liikennejärjestelyt, joka ulottuu Kankaisiin saakka. Sen kehittämissuosituksena on, että *seudullinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tulisi laatia. Hämeenlinnan ja Janakkalan rajavyöhykkeelle tulisi laatia osayleiskaavatasoinen maankäytön ja liikenteen kehittämissuunnitelma*.

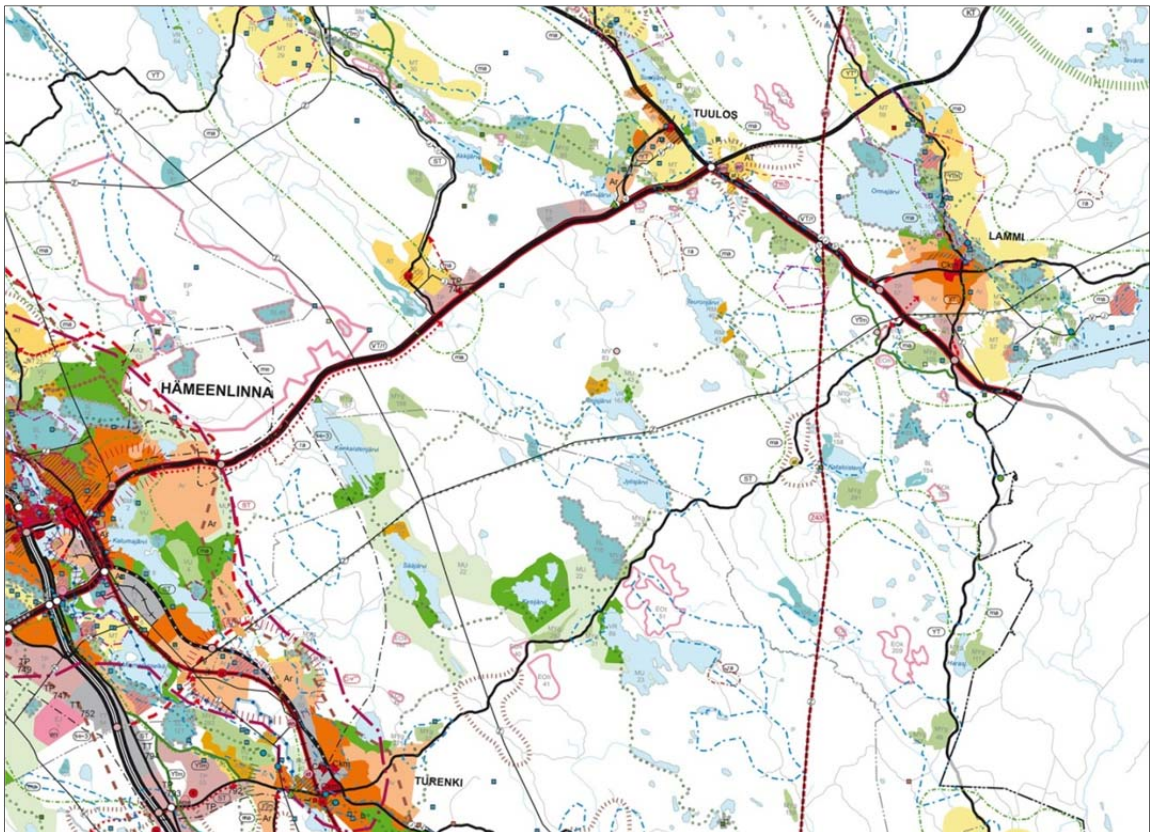
Muu Hämeen maakuntakaavojen osoittama maankäyttö

Osuudella on maakuntakaavassa mm. seuraavia varauksia uudesta tai laajentuvasta maankäytöstä, jotka ovat merkityksellisiä valtatie parantamisen kannalta:

- Ypäjällä Palikkalassa valtatie eteläpuolelle työpaikka-alue (TP).
- Jokioisten keskustan länsipuolella asuinaluetta (A) ja työpaikka-alue (TP) valtatie pohjoispuolella. Teollisuusalue (T) valtatie eteläpuolella ja osin pohjoispuolella.
- Forssan ja Jokioisten rajalla laaja työpaikka-alue (TP) valtatie eteläpuolella. Asumisen reservi-alue (Ar) valtatie pohjoispuolella.
- Forssassa valtatie 2 liittymässä erikoistavarakaupan tai paljon tilaa vaativan vähittäistavarakaupan suuryksikkö (kme).

- Forssan itäpuolella asumisen reservialuetta (Ar)
- Forssan ja Jokioisten rajan ympärillä Kiimassuon jätehuoltoalue ja Kaukjärvi työpaikka-alueita (TP).
- Hämeenlinnan Rengon keskuksen länsipuolella on teollisuusaluetta (T).
- Rengon itäpuolella asumisen reservialuetta (Ar) ja työpaikka-alue (TP)
- Eteläisten kohdalla valtatie pohjoispuolella työpaikka-alueita (TP).
- Pannujärvellä ympäristövaikutuksiltaan merkittäviä teollisuustoimintoja (TT) ja työpaikka-alue (TP) sekä lähempänä Tuulosta asumisen reservialuetta (Ar).
- Pohjoisessa vähittäiskaupan suuryksikkö (km).
- Lammin Hakkalan ja Tirmulan alueella valtatie pohjoispuolella laajat työpaikka-alueet (TP) ulottuen osin valtatie eteläpuolelle.

Kuva 2. Ote Hämeen maakuntakaavan (VN 28.9.2006) ja 1-vaihemaakuntakaavan (maakuntavaltuusto 11.6.2012) yhdistelmästä.

1.2.2 Päijät-Häme

Hämeenkoski ja Hollola kuuluvat Päijät-Hämeen liiton alueelle. Päijät-Hämeen kokonaismaakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriön päätöksellä 11.3.2008.

Valtatie 12 maakuntakaavassa

Valtatie 12 Hämeenkoskelta Soramäkeen on osoitettu merkittävästi *parannettavana valtatie*nä. Merkitään liittyä seuraava suunnittelumääräys: *Maankäytön suunnittelussa tulee varautua siihen, että väylälle pääsy tapahtuu pääasiassa eritasoliittymien kautta ja paikalliselle sekä kevyelle liikenteelle on osoitettu erillinen väylä. Väylän lähialueiden suunnittelussa tulee huomioida melun vaikutuksien vähentäminen.*

Lahden eteläisen kehätien vaihtoehtoista vahvistetussa maakuntakaavassa esitetään Launeen vaihtoehto vuoden 1992 yleissuunnitelman mukaisena. Maakuntakaavan myötä hylättiin tieratkaisua koskevat valitukset.

Maakuntakaavassa on esitetty nykyiset eritasoliittymät ja erillisenä merkintänä *uudet eritasoliittymät*. Maakuntakaavan uusiin eritasoliittymiin liittyä seuraava suunnittelumääräys: *Eritasoliittymän suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota joukkoliikenteen toimivuuteen. Eritasoliittymien toteuttamisen ajoitus tulee varmistaa ja sopia Tiehallinnon kanssa ennen kun niiden toteutumiseen perustuvaa uutta maankäyttöä yleis- tai asemakaavoitetaan pääteiden varsille ja taakse.* Maakuntakaavan uudet eritasoliittymät ovat seuraavat:

- Hämeenkosken uusi itäinen eritasoliittymä
- Hämeenkosken uusi läntinen eritasoliittymä
- Hollolan Sairakkalan uusi eritasoliittymä
- VT 12 Soramäen uusi eritasoliittymä.

Muu maakuntakaavan osoittama maankäyttö

Hämeenkoskella ja Hollolassa on maakuntakaavassa muutoin mm. seuraavia varauksia uudesta tai laajentuvasta maankäytöstä, jotka ovat merkityksellisiä valtatieparantamisen kannalta:

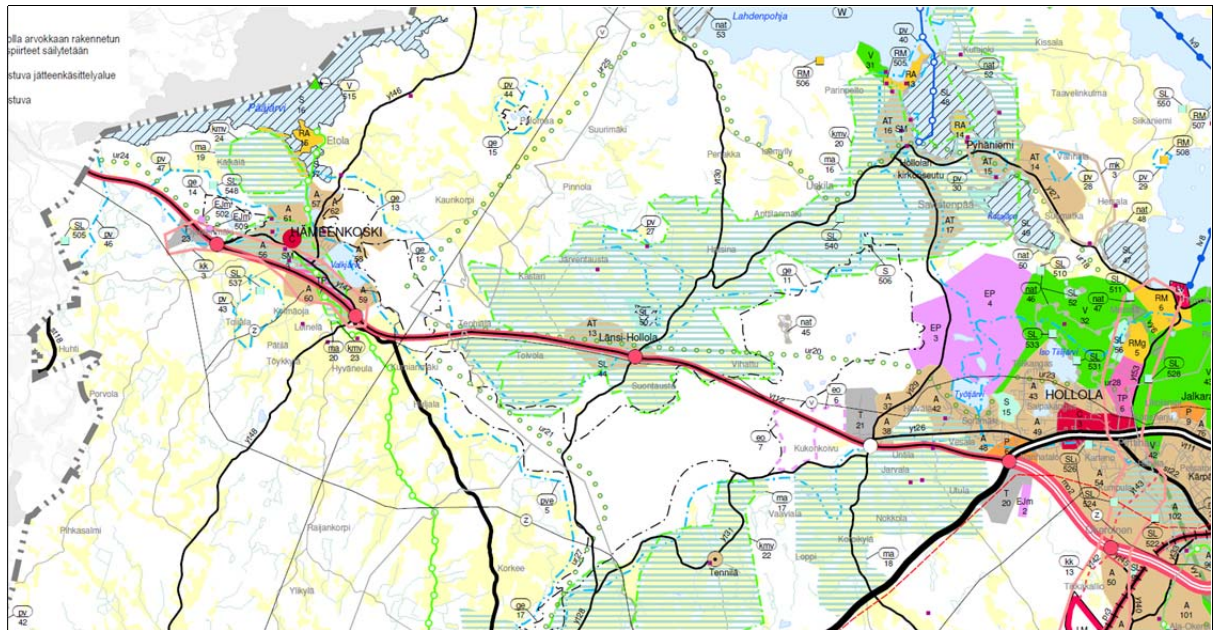
- Hämeenkoskella valtatie 12:n eteläpuolella Ojastenmäen teollisuus- ja varastoalue (T).
- Hämeenkosken kuntakeskuksessa on asuinalue (A) valtatie 12:n pohjoispuolella ja Kylmäjoen uusi taajama-alue valtatie 12:n eteläpuolella. Kuntakeskuksen työpaikka-alue (TP) valtatie 12:n pohjoispuolella.
- Hollolassa Kukonkoivun teollisuusalue (T) ja uusi taajamatoimintojen alue (A).
- Valtatie 12 ja kantatie 54 risteysalueen pohjoispuolelle sijoittuu uusi Soramäen palvelujen alue (P). Risteysalueen eteläpuolelle on osoitettu uusi Vanhatalon teollisuus- ja varastoalue (T). Soramäessä on laajentuva taajamatoimintojen alue valtatie 12:n pohjoispuolella.

Maakuntakaavaluonnos

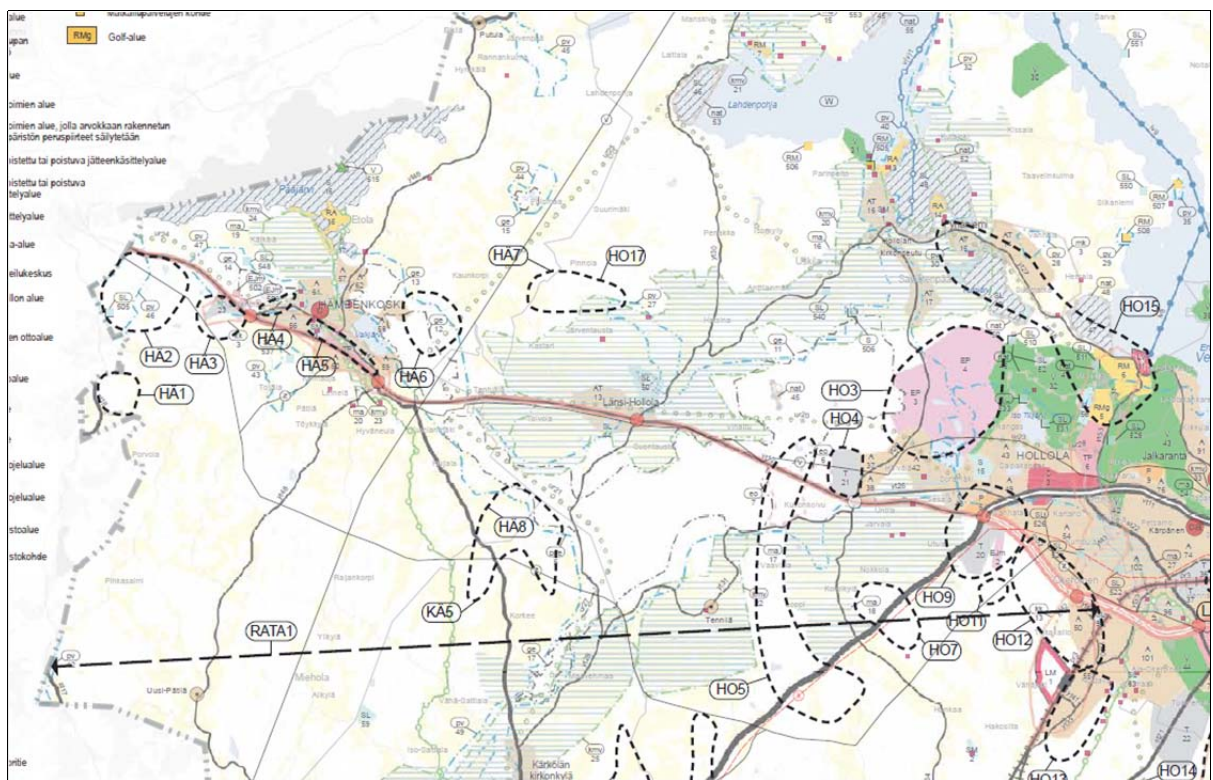
Päijät-Hämeen Maakuntakaavaluonnosaineisto oli nähtävillä syksyllä 2012. Maakuntakaavaluonnoksessa esitettiin seuraavia valtatieparantamisen kannalta merkittäviä muutoksia suunnittelualueelle:

- Hämeenkoski, HÄ3 Ojastenmäen alue. Alueen laajuus on tarkistettava toimintojen kehittämismahdollisuuksien turvaamiseksi.
- Hämeenkoski, HÄ5 Kuntakeskuksen alue. Kuntakeskuksen työpaikka-alueen merkintä on tarpeen tarkistaa.
- Hollola, HO4 Kukonkoivun teollisuusalue Kukonkoivun teollisuusalue sijaitsee pohjavesialueella. Kauppaa koskevat ratkaisut on tarkistettava valtatie 12:n risteysalueen läheisyydessä uusien säädösten valossa.

- Hollola, HO9 Riihimäentien risteysalueen ympäristön maankäyttö on tarkentunut Kuntakeskuksen osayleiskaavan ja asemakaavahankkeiden myötä. Koko risteysalueen ympäristön maankäyttö ja kaupan ratkaisut on tarpeen tarkentaa uusien säädösten valossa.

Kuva 3. Ote Päijät-Hämeen maakuntakaavasta (YM 11.3.2008).

Kuva 4. Ote maakuntakaavaluonnoksesta 2012.

2 Yhteysvälin nykytilanne ja ongelmat

2.1 Forssa - Hämeenlinna (valtatie 3)

2.1.1 Selvitysalue ja valtatie liikenteellinen merkitys

Valtatie 10 on länsi–itä -suuntainen Turusta Forssan ja Hämeenlinnan kautta Tuulokseen johtava valtatie. Forssa–Hämeenlinna välin kunnat ovat Ypäjä, Jokioinen, Forssa, Renko ja Hämeenlinna. Merkittävimmät työssäkäyntialueet välillä ovat Forssa ja Hämeenlinna, joiden välillä on työmatkaliikennettä sekä henkilöautolla että joukkoliikenteellä. Forssan ja Hämeenlinnan kohdalla valtatiellä on merkittävästi paikallista liikennettä pitkämatkaisen liikenteen lisäksi.

Forssan ja Hämeenlinnan työssäkäyntialueiden ulkopuolella merkittävä osa liikenteestä on pitkämatkaista liikennettä. Valtatiellä 10 on merkittävä rooli myös teollisuuden kuljetuksille. Tammelan ja Hollolan välillä on olemassa toinen yhtä pitkä reitti, kantatie 54. Nykyisin kantatie 54 on valtatie 10 nopeampi reitti ja valtaosa raskaasta liikenteestä käyttää sitä. Valtatien parantamisen myötä osa raskaasta liikenteestä oletettavasti siirtyisi takaisin valtatielle 10.

Nykyisellään valtatie palvelutasossa on puutteita paikallisen, pitkämatkaisen sekä raskaan liikenteen näkökulmasta. Nopeusrajoitusten vaihtelut sekä ohittamismahdollisuuksien vähäisyys aiheuttavat puutteita matka-ajassa ja sen ennakoitavuudessa. Liikenneturvallisuutta heikentävät tasoliittymien suuri määrä sekä kohtaavien liikennesuuntien erottelemattomuus. Raskaan liikenteen suuri määrä (Ypäjä–Hämeenlinna välillä 13 %) aiheuttaa turvattomuutta. Raskaan liikenteen kustannustehokkuutta heikentävät nopeusrajoitusten vaihtelut ja ongelmat tien geometriassa. Ongelmat ovat siirtäneet raskaan liikenteen kuljetuksia käyttämään kantatietä 54 Riihimäen kautta.

Valtatie 10 kuuluu yhteysvälillä Forssa–Hämeenlinna suurten erikoiskuljetusten runkoreittiin lukuun ottamatta lyhyttä osuutta valtatie 3 länsipuolella Hämeenlinnassa. Runkoreitin leveys- ja korkeusvaatimuksena on 7 x 7 metriä.

2.1.2 Nykyinen tieverkko

Valtatie 10 välillä Jokioinen–Hämeenlinna ajoradan leveys on keskimäärin 7 metriä ja päällysteleveys 9 metriä. Tie on 2-kaistainen lukuun ottamatta Forssan kohtaa, jossa on ohituskaistaosuus. Tie on valaistu taajamien ja vilkkaimpien liittymien kohdilla. Pääosa Forssa–Hämeenlinna välistä on valaistamatonta.

Nopeusrajoitus yhteysvälillä on pääosin 80–100 kilometriä/tunnissa. Forssan keskustan kohdalla nopeusrajoitus on 60 kilometriä/tunnissa.

Jokioisista Forssaan kulkee yhtenäinen kevyen liikenteen väylä Forssantietä (maantie 2804) myötäillen. Kevyen liikenteen alikulut ovat Pellilän eritasoliittymässä ja sen länsipuolella ns. Paanantien kohdalla. Kevyen liikenteen alikulkuja yhteysvälillä on myös Tammelassa Mustialan kohdalla sekä Renkon keskustaaajaman kohdalla. Myös Hämeenlinnan kohdalla valtatie rinnalla on kevyen liikenteen väylä, joka alittaa valtatie useissa kohdissa.

Valtatiellä on tiheästi liittymiä. Välillä Ypäjä–kantatie 54 liittymiä on keskimäärin 2–3 kappaletta kilometriä kohden. Valtateiden tavoitetilassa liittymiä on määritetty olevan enintään 2 kappaletta kilometriä kohden. Pääosa valtatie liittymistä on tasoliittymiä, joista osa on kanavoitu tai varustettu väistötillalla. Eritasoliittymiä on Forssassa kaksi: valtatie 2 ja maantien 284 liittymissä sekä Hämeenlinnan kohdalla kaksi maantien 13840 ja valtatie 3 liittymissä. Riista-aitaa yhteysvälillä ei ole.

Yhteysvälin tieverkon nykytila on esitetty kartoilla liitteessä 1.

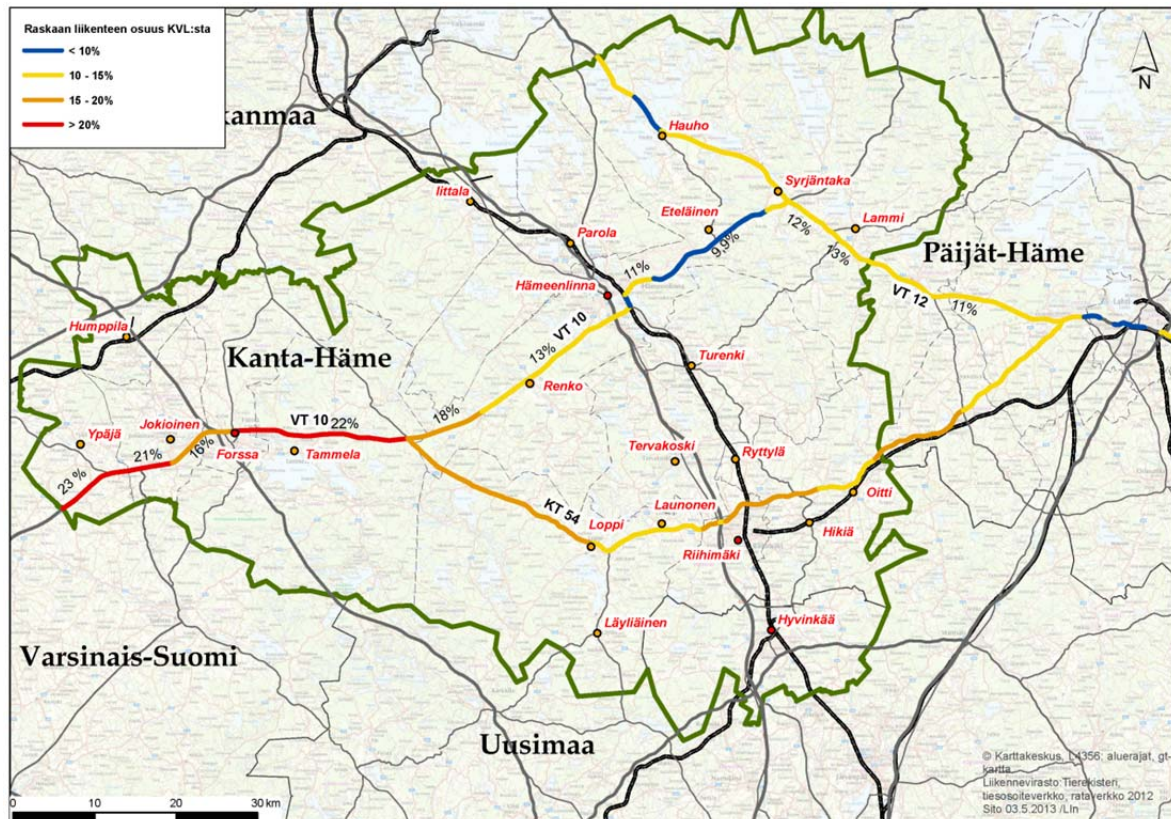
2.1.3 Liikenne

2.1.3.1 Nykyinen liikenne

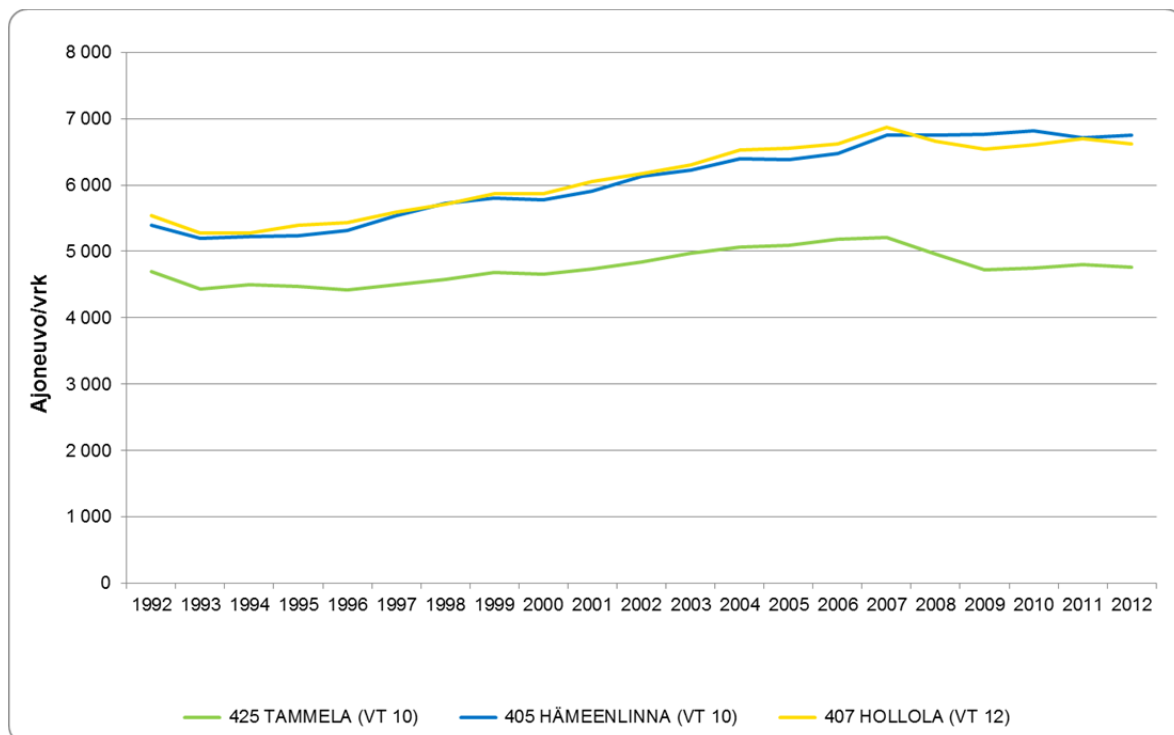
Valtatien 10 liikennemäärä nykytilanteessa (KVL 2012) välillä Forssa–Hämeenlinna on 2 900–14 500 ajon./vrk ja raskaan liikenteen osuus 7–19 %. Liikennemäärät ovat suurimmillaan Hämeenlinnan ja Forssan kohdilla. Raskaan liikenteen osuus on suurimmillaan yhteysvälin alkupäässä ennen kantatien 54 liittymää. Raskaista ajoneuvoista yhdistelmiä ("rekkoja") on 65 %. Kesän liikennemäärät ovat noin 15 % pienemmät, mikä kertoo työ- ja opiskelumatkojen suuresta osuudesta valtatiellä. Liikennemäärät eivät ole kasvaneet 20 vuoden aikana osuudelle sijoittuvan Tammelan LAM-pisteen tietojen mukaan lainkaan (LAM-piste 425).

Kuva 5. Keskivuorokausiliikenne (KVL 2012) valtatiellä 10 Forssa–Hämeenlinna.

Kuva 6. Raskaan liikenteen osuudet valtatiellä 10 ja 12 sekä kantatiellä 54 vuonna 2012.

Kuva 7. Liikenteen kehitys 1992–2012

Forssan naapurikunnista kuljetaan paljon valtatieltä 10 pitkin Forssaan töihin. Työmatkapedelöintiä tapahtuu jonkin verran myös Hämeenlinnaan. Pikavuoroyhteydet Forssa–Hämeenlinna välillä mahdollistavat työmatkat Hämeenlinnaan joukkoliikenteellä. Matka-aika välillä on 45–60 minuuttia.

2.1.3.2 Liikenne-ennuste

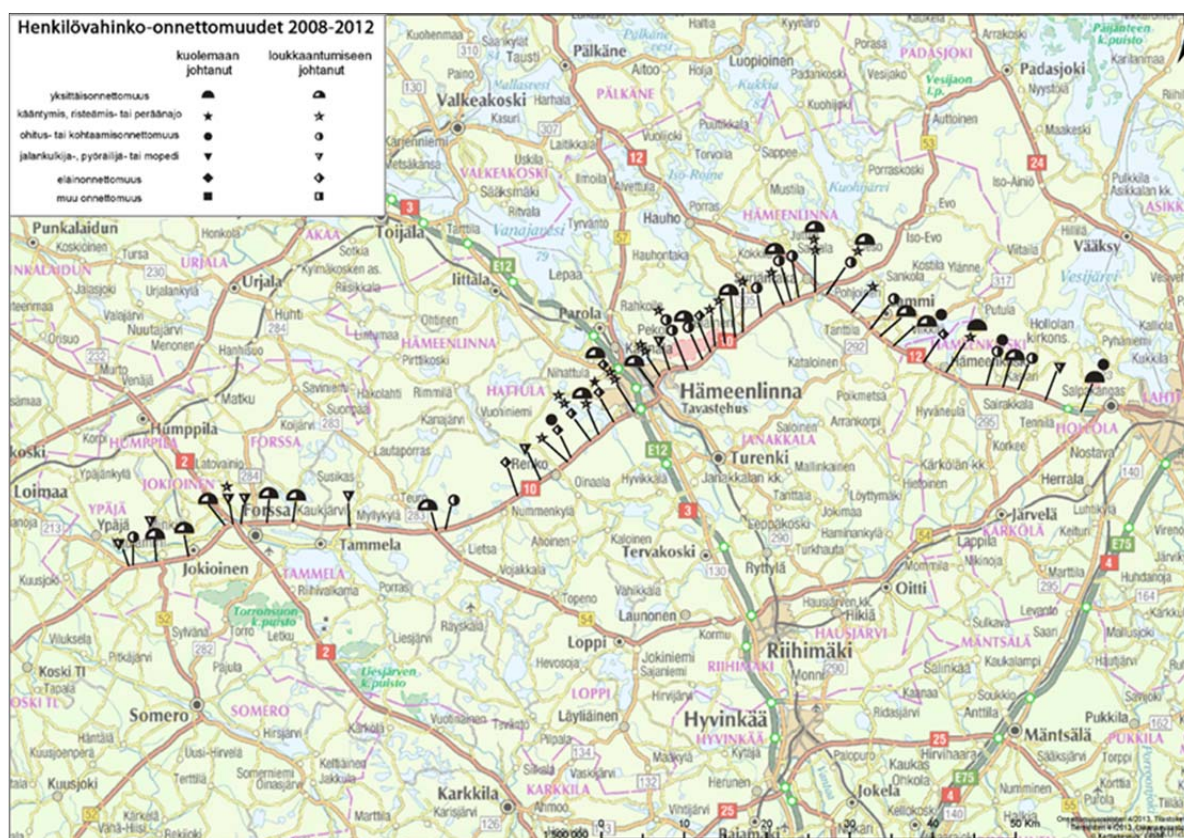
Liikenne-ennuste on muodostettu yleisen kasvukerroinnusteen perusteella nykyiselle tieverkolle vuosille 2025 ja 2040. Ennustevuonna 2025 valtatie 10 liikennemäärien ennustetaan olevan 6 300–12 000 ajon./vrk ja vuonna 2040 valtatie 10 liikennemäärien ennustetaan olevan 7 300–14 000 ajon./vrk. Vilkkain tieosuus on Hämeenlinnan tuntumassa.

2.1.4 Liikenneturvallisuus

Valtatiellä 10 Forssa–Hämeenlinna välillä on tapahtunut vuosina 2008–2012 yhteensä 365 onnettomuutta, joista 32 (9 %) on johtanut kuolemaan tai loukkaantumiseen. Keskimäärin henkilövahinko-onnettomuuksia on ollut 6 kappaletta/vuodessa ja kuolemaan johtaneita onnettomuuksia 0,6 kappaletta/vuodessa. Onnettomuusriski välillä Forssa–Hämeenlinna on ollut valtateiden keskimääräistä pienempi 4,32 henkilövahinko-onnettomuutta/100 miljoonaa ajoneuvokilometriä. Koko maan 1-ajorataisten keskimääräinen onnettomuusriski on 6,2 henkilövahinko-onnettomuutta/100 miljoonaa ajoneuvokilometriä

Koko yhteysvälin Forssa–Hämeenlinna–Lahti henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet ovat tyypillisesti olleet yksittäisi- tai kohtaamisonnettomuuksia. Kohtaamisonnettomuuksia yhteysväillä on huomattavasti valtateiden keskimääräistä enemmän (+10 %). Myös henkilövahinkoon johtaneita jalankulku-, polkupyörä- ja mopo-onnettomuuksia sekä eläinonnettomuuksia on tapahtunut keskimääräistä enemmän.

Onnettomuudet ovat jakautuneet yhteysvälillä melko tasaisesti. Tihentymiä on taajamien, Forssan ja Hämeenlinnan kohdilla, joissa myös liikennemäärät ovat suurimmillaan.

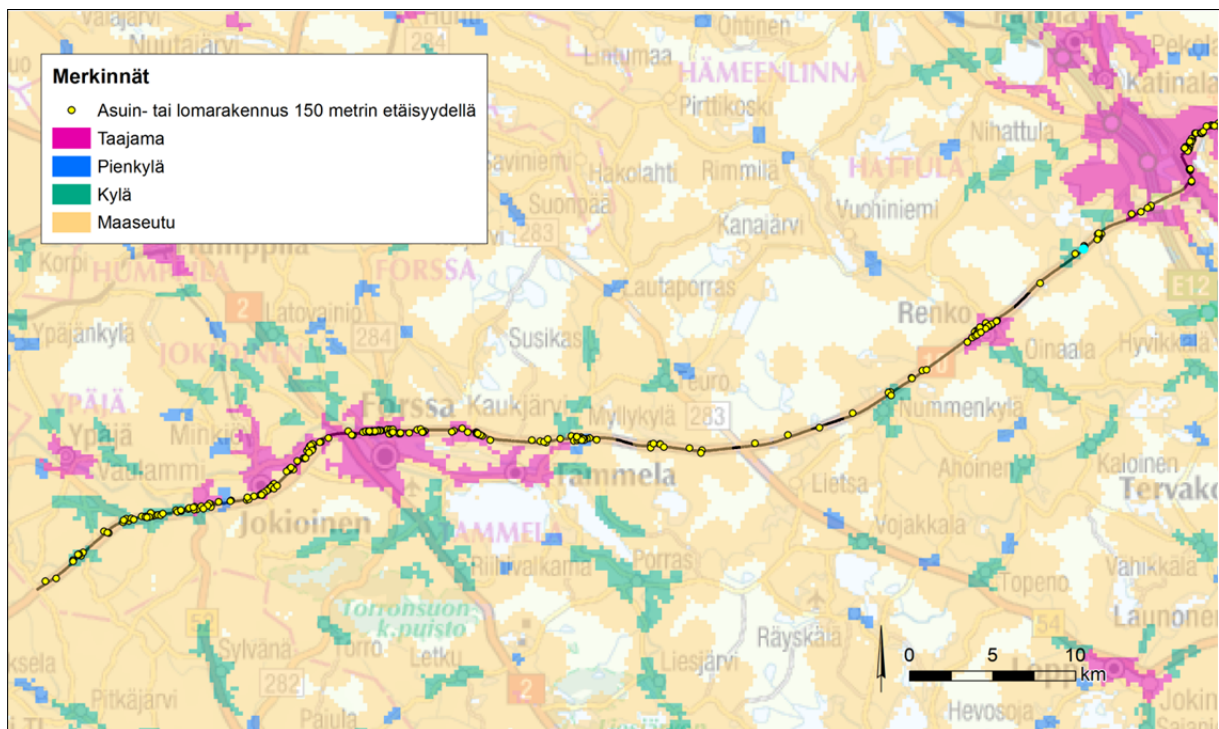

Kuva 8 Henkilövahinko-onnettomuudet yhteysväillä Forssa–Hämeenlinna–Lahti vuosina 2008–2012

2.1.5 Yhdyskuntarakenne ja asutus

Selvitysalue alkaa Forssan seudulta, jossa asuu noin 35 400 ihmistä (2008). Forssa on alueen selkeä keskus. Forssassa asuu puolet koko seudun väestöstä. Valtatie sivuaa Forssan kaupunkialuetta, joka jää pääosiltaan sen eteläpuolella. Valtatien lähialueen väestökeskittyminä Forssan ympärillä erottuu Jokioisten keskustaajama ja Tammela Kaukjärvi. Tammelan Järviylänkö erottuu selvitysalueella harvaan asuttuna jaksona. Hämeenlinnan puolella taajamia ovat Renko ja osuuden lopussa Hämeenlinnan kaupunkialueen laidalla sijaitseva Hattelmala.

Melulle altistuvia tienvarsiasiatusten keskittymiä on useassa kohdassa. Suurimpina niistä voidaan mainita Ypäjän Palikkalan ja Forssa maaseutualue sekä Jokioisten taajama-alue, Forssan kaupunkialue, Kaukjärvi, Tammelan Myllykylä ja Hämeenlinnan Renko.

Kuva 9. Yhdyskuntarakenne ja asutus. Lähteet ympäristöhallinnon OIVA YKR-aineisto (2013) sekä Väestörekisterikeskuksen Rakennus- ja huoneistorekisteri (2012).

2.1.6 Maankäyttö ja kaavoitus

Seuraavassa on esitetty valtatie kannalta keskeinen maankäytön tilanne kunnittain. Maakuntakaavoissa esitetyt maankäytön suuntia ei kuvata kuitenkaan yksityiskohtaisesti (ks. luku 1.2).

Ypjä

Palikkalan osayleiskaavaluonnoksessa (2013) on esitetty maakuntakaavan ohjeistama uusi tieyhteys, joka yhdistäisi seututien 213 ja kantatien 52 (Kantatiellä 52 ns. Palikkalan oikaisu). Uusia työpaikka-alueita on osoitettu mahdollisen tieyhteystarpeen toteuduttua uuden risteysalueen tuntumasta. Kevyen liikenteen yhteystarve on osoitettu valtatie 10 pohjoispuolelle ja kohti Ypäjän keskustaa.

Jokioinen

Jokioisiin laaditaan keskustan ja lähiympäristön osayleiskaavaa, joka on tavoitevaiheessa (osallistumis- ja arviointisuunnitelma vuonna 2012). Kaavoituksen tarkoituksena on päivittää alueet vastaamaan alueen nykyisiä ja tulevia maankäytöllisiä suunnitelmia. Valtatie 10 läheisyydessä tutkitaan myös liikenteellisiä ratkaisuja. Teollisuus- ja työpaikka-alueita on kaavailtu Turuntien ja Murrunkulmantien liittymän alueelle ja valtatie 10 eteläpuolelle. Jokioisten taajama-alue on asemakaavoitettua.

Forssan seudun strateginen rakennetarkastelu FOSTRA

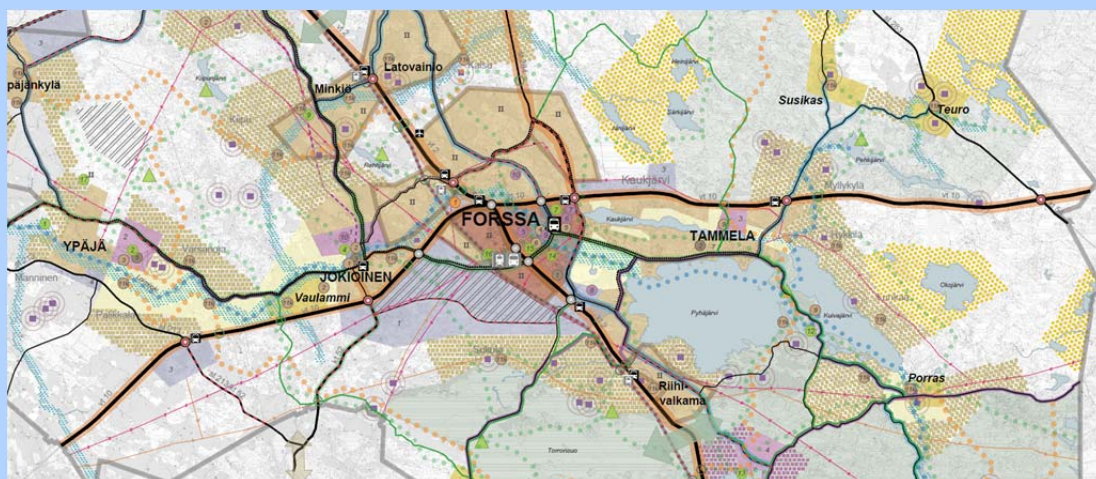
Forssan seudulle on tehty vuonna 2011 valmistunut rakennetarkastelu yhdyskuntarakenteen ja seudun kehittämismahdollisuuksien hahmottamiseksi. Mukana rakennetarkastelussa on Ypäjän, Jokioisten, Forssan ja Tammelan kunnat sekä suunnittelualueen ulkopuolelta Humppilan kunta. FOSTRA:n ratkaisussa Forssan seutua kehitetään vahvistetun maakuntakaavan pohjalta, mutta myös uusia seudullista yhdyskuntarakennetta parantavia maankäyttö- ja liikenne rakenteita on.

FOSTRA:n ensimmäisen kehittämisvaiheen (2010–2030) rakennesuunnitelmassa on esitetty mm. seuraavia nykytilanteesta poikkeavia liikenteellisiä ratkaisuja:

- Ypäjä: Kantatiellä 52 ns. Palikkalan oikaisu ja uusi eritasoliittymä.
- Jokioinen: Kantatiellä 52 Jokioisten oikaisu, ja uusi eritasoliittymä.
- Forssa: uudet tieyhteydet Tampereentielle yhteys Latovainion tiehen, Itäisen kehäytlän suuntaaminen.
- Forssa ja Tammela: Kaukjärven uusi eritasoliittymä ja rinnakkaisyhteydet sekä
- Tammela Myllykylän uusi eritasoliittymä ja Kt 54 uusi eritasoliittymä.
- Pitkämataista bussiliikennettä palvelevan linja-autoaseman siirtäminen Forssan keskustasta Autokeitaalle valtateiden 10 ja 2 liittymän tuntumaan, Forssaan.
- Valtatie 10 on pitkämatkaisen linja-autoliikenteen laatuikätyvä.
- Lisäksi valtatie 10 risteää seudulliset tai taajamien sisäiset pyöräreitit Forssan taajaman molemmin puolin. Tammelan Myllykylän eritasoliittymästä on pyöräreitti etelään.

Muista FOSTRA:n maankäytön laajenemisalueista voidaan mainita seuraavia:

- Kiimassuon seudullinen ympäristöteknologian ja -teollisuuden alue, joka sisältää tuotantoa, jätteen käsittelyä ja kierrätystä sekä niihin liittyvää tutkimusta lomittuen perinteiseen teollisuuteen. Se ulottuu laajalle valtatie eteläpuolella.
- Ypäjän Palikkalan työpaikka-alue on esitetty laajana oikaisun molemmin puolin.
- Forssassa valtatie pohjoispuoliset alueet laajenevat uudeksi radanvarsitaajamaksi.
- Forssan Autokeitaan alueelle liikennepalveluita ja tilaa vievää erikoiskauppaa.
- Tammelassa Kaukjärvellä valtatie eteläpuoli taajama-alue. Idempänä taajama-alue lähenee kohti Myllykylän eritasoliittymää.

Kuva 10. Ote FOSTRA:n rakennesuunnitelman kartasta (2011).

Forssa

Forssan kaupungin alueella on ajantasaisin näkemys valtatie 10:n kehittämistä maakuntakaavoissa ja FOSTRA-rakennetarkastelussa. Forssan kaupunkialue on asemakaavoitettu. Asemakaavojen kannalta on olennaista, että nykyiset valtatie 10:n liittymät on säilytettävä, sillä liittymät osoitettu asemakaavoissa ja rakennettu. Forssan läntinen työpaikka-alue on rakentamatonta ja siihen yhteys nykyisestä liittymästä. Itäisen uuden eritasoliittymän asemakaava on vireillä.

Tammela

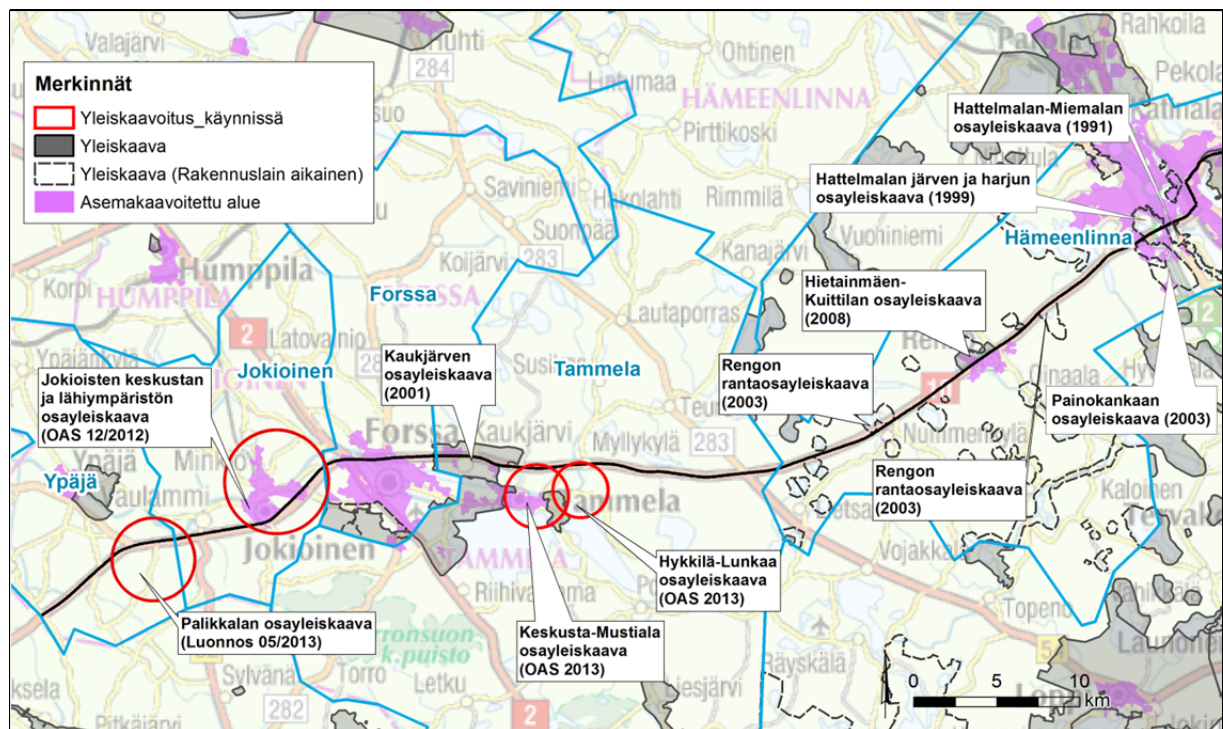
Valtatie 10:n kehittämisen kannalta keskeisiä maankäytön suunnitelmia ovat Kaukjärven yleiskaava ja asemakaavat. Maankäytön laajenemisalueita ovat teollisuusalue Kaukjärvellä valtatie 10:n pohjoispuolelle sekä mahdollinen logistiikka-alue Forssan suuntaan sekä asuinrakentaminen valtatie 10:n eteläpuolelle.

Kaukjärven yleiskaavassa on osoitettu uusi eritasoliittymä selvitysalueena. Kaukjärven asemakaava kuitenkin poisti yleiskaavan eritasoliittymävarauksen. Asemakaava-alueelle on mahdollista tutkia eritasoliittymää laajentumisalueeksi varatulle peltoalueelle, mutta valtatie 10 ja 2 kehittämisselvityksessä eritasoliittymän mahdollinen sijoituspaikka osoitettiin kaava-alueesta idemmäs, jolloin voitaisiin poistaa myös Kaukjärven kylän risteys Kaukjärven koulun kohdalta.

Kunnassa on tekeillä vuonna 2013 kaksi uutta yleiskaavaa valtatie 10:n vaikutusalueella, mutta niissä ei tule todennäköisesti merkittäviä muutoksia maankäyttöön valtatie 10:n kehittämisen näkökulmasta.

Hämeenlinna

Rengossa ja Hattelmalla on asemakaavoitettu aluetta. Hämeenlinnan maankäytön strategiassa on selvitetty alustavia uusia maankäytön alueita, joilla on vaikutusta valtatie 10:n liikenteeseen. Hattelmalan kohdalla valtatie 10 molemmille puolille on sijoitettu maankäytön strategiassa kauppa- ja yritysalue, valtatie 10:n eteläpuolelle Moreenin teollisuusalue ja pohjoispuolelle Luojalan asuinalue. Yleiskaavatyö on lähdessä käyntiin ja käynnissä olevassa liikenneverkkoselvityksessä suunnitellaan tavoiteverkkoa ja yhteystarpeita.

Kuva 11. Kuntien kaavoitustilanne valtatie 10:n käytävässä.

2.1.7 Ympäristö

Maisema ja kulttuuriperintö

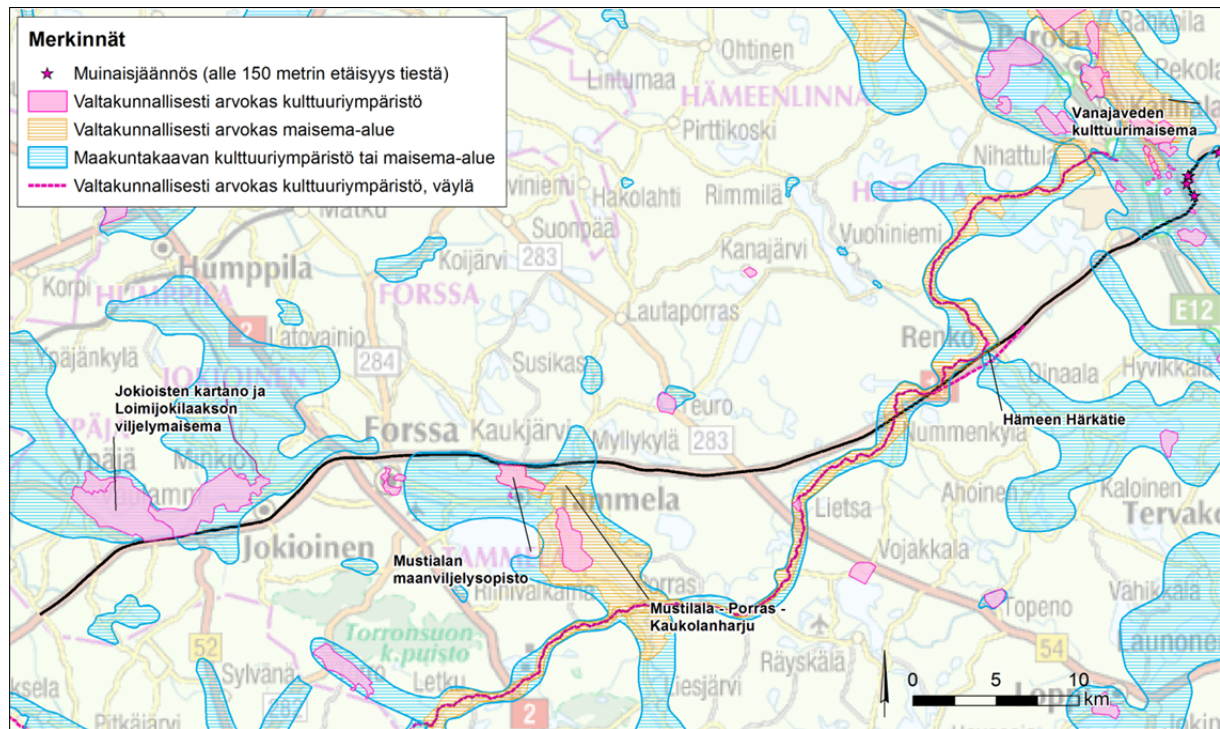
Selvitysalue kuuluu Hämeen viljely- ja järvimaan maisemamaakuntaan. Hämeessä on paljon maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita. Rakennetun ympäristön ajallinen kerroksellisuus ja monimuotoisuus on hyvin laajaa.

Ypäjän, Jokioisten ja Forssan alue kuuluu maisemamaakuntien osa-alueiden Tammelan ylängön ja Loimaan saviseudun vaihtumisvyöhykkeeseen, jossa maisemalle on luonteenomaista laajat savi-pohjaiset peltoalueet ja loivasti kumpuilevaan viljelymaisemaan avautuvat pitkät näkymät. Valtatien maisemaa luonnehtii Loimijoki laaksoineen.

Tammelasta Hämeenlinnaan valtatie maisemassa näkyy selvästi siirtyminen Tammelan ylänköalueelle, joka on ympäristöään karumpaa savetonta moreenialuetta. Maasto on muuhun Hämeeseen verrattuna ylävää ja tasaista. Maanpinnan muotoihin lyö leimansa alueen kaakosta luoteeseen suuntautuvat harjumuodostumajaksot. Seutu on metsäistä ja alueella on enemmän kuin muualla Hämeessä. Pieniä ja keskikokoisia vaihtelevantyyppisiä järviä on runsaasti. Rengon maisema erottuu karumasta ympäristöstä, sillä siinä näkyy Janakkalaan saakka ulottuva harjujen reunustama viljelyalue.

Selvitysalueella on seuraavat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat alueet:

- Jokioisten kartano ja Loimijokilaakson viljelymaisema on valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY), joka rajautuu valtatiehen. Maakuntakaavan maisema-alue ulottuu valtakunnallista rajausta laajemmalle Forssaan saakka.
- Forssan ja Tammelan alueella valtatie sijoittuu kymmenen kilometrin matkalla laajalle maakuntakaavassa osoitetulle Tammelan kulttuurimaisemat -nimiselle alueelle. Sen valtakunnallisesti arvokkaan osuuden valtatie eteläpuolella muodostaa Mustialan maanviljelysopisto. Se on sekä valtakunnallisesti arvokas rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY) että osa valtakunnallisesti arvokasta Mustilala–Porras–Kaukolanharju-maisema-aluetta.
- Hämeenlinnan Arolassa valtatie risteää historiallisen Hämeen Härkätien kanssa, joka on ympäröivine alueineen valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Hämeen Härkätie myötäilee valtatie Renkoon saakka. Keskiajan merkittävimpiin yleisiin teihin kuuluva Hämeen Härkätie on Rengossa säilyttänyt perinteisen linjauksen hyvin. Rengossa Härkätien alueeseen kuuluu maakunnallisesti arvokas osa-alue Kuittilan kylämiljö.
- Valtatie sijoittuu lähellä Hämeenlinnan kaupunkialuetta osin laajaan maakuntakaavassa osoitettuun Vanajaveden laakson kulttuurimaisemaan, joka muodostaa Hämeen kulttuurimaiseman ytimen ja on maakunnan kulttuurialueista merkittävin kokonaisuus. Maisemakuva muodostuu järvi- ja jokireiteistä sekä vesistön suuntaisista harjujonoista.

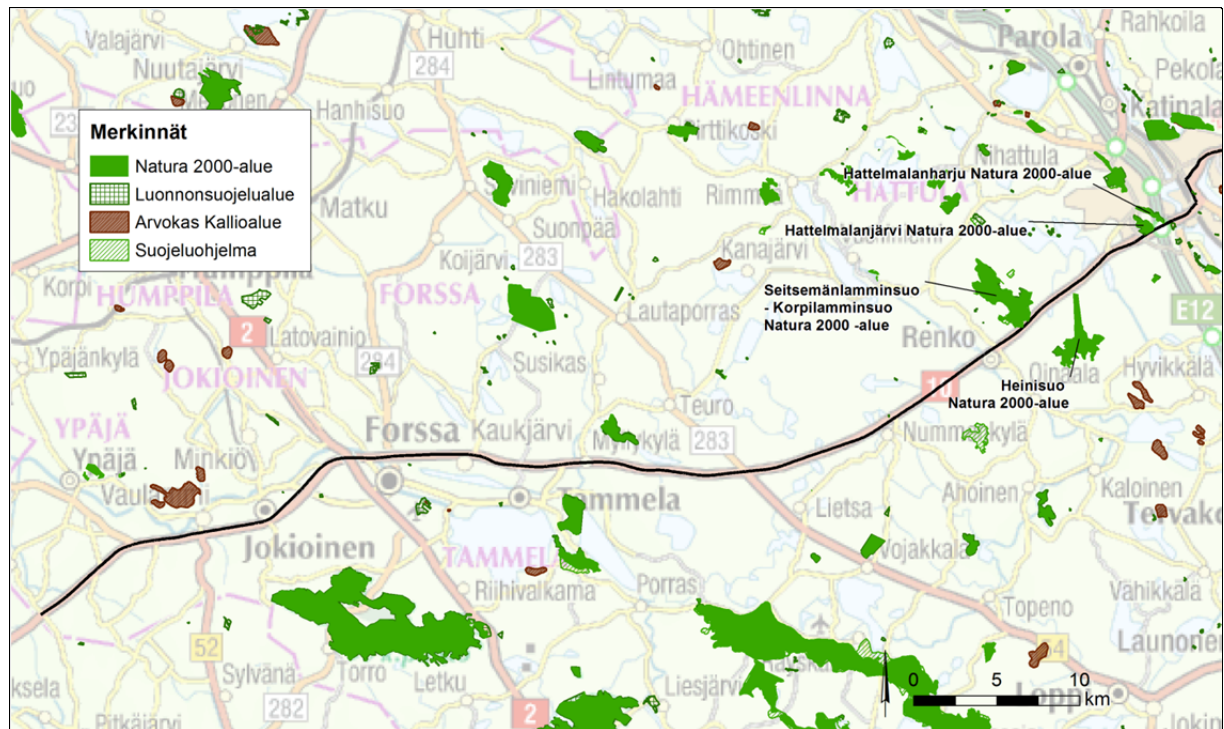
Kuva 12. Maiseman ja kulttuuriympäristön valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat alueet

Luonnonolot

Häme sijaitsee pohjoisen havumetsävyöhykkeen eteläboreaalisella metsäkasvillisuusvyöhykkeellä ja sen läntisellä loholla eli vuokkovyöhykkeellä. Karut ja viljavat metsätyypit vaihtelevat, mutta vallitseva metsätyyppi on lehtomainen kangas. Forssan seudulla on savikkoa, mihin on rehevän kasvillisuutta. Tammelan ylänkö on ympäristöään karumpi metsäinen alue, jossa runsaasti soita, lampia ja järviä. Se on suureksi osaksi supra-akvaattista (eli jääkauden jälkeisen veden pinnan yläpuolelle jääneistä muodostumista koostuvaa) moreenialuetta. Läntisin osa osuudesta kuuluu Etelä-Hämeen lehtokeskukseen, joka kuuluu myös jalojen lehtipuiden esiintymisalueeseen.

Lähimmät valtakunnallisesti tai maakunnalliset arvokkaat luontokohteet ovat seuraavat:

- Natura 2000-alue Seitsemänlamminsuo–Korpilamminsuu Hämeenlinnan Rengossa rajautuu muutamien osin valtatiehen. Valtakunnallisesti merkittävä suoalue, joka on erittäin monipuolinen kokonaisuus. Alueen kaakkoisosassa on hyvin säilynyttä vanhaa luonnonmetsää ja puustoista suota.
- Natura 2000-alue Hattelmalanjärvi rajautuu noin 600 metrin matkalla valtatiehen. Se on pieni, noin 60 hehtaarin laajuinen, pitkälle umpeenkasvanut järvi lähellä Hämeenlinnan keskustaa. Järven lähialueella on runsaasti asutusta ja viljelyalueita. Rannoilla on laajat rantaluhdat ja -pensaikot. Järvellä on monipuolinen vesi-, kahlaaja- ja ruovikkolinnusto. Alue on tärkeä lintujen muutonaikaisena levähdyspaikkana.
- Natura 2000-alue Hattelmalanharju rajautuu noin valtatiehen 3 eritasoliittymän luoteispuoleen. Hattelmalanharju on maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas harju- ja lehtokokonaisuus.

Kuva 13. Luonnonolot.

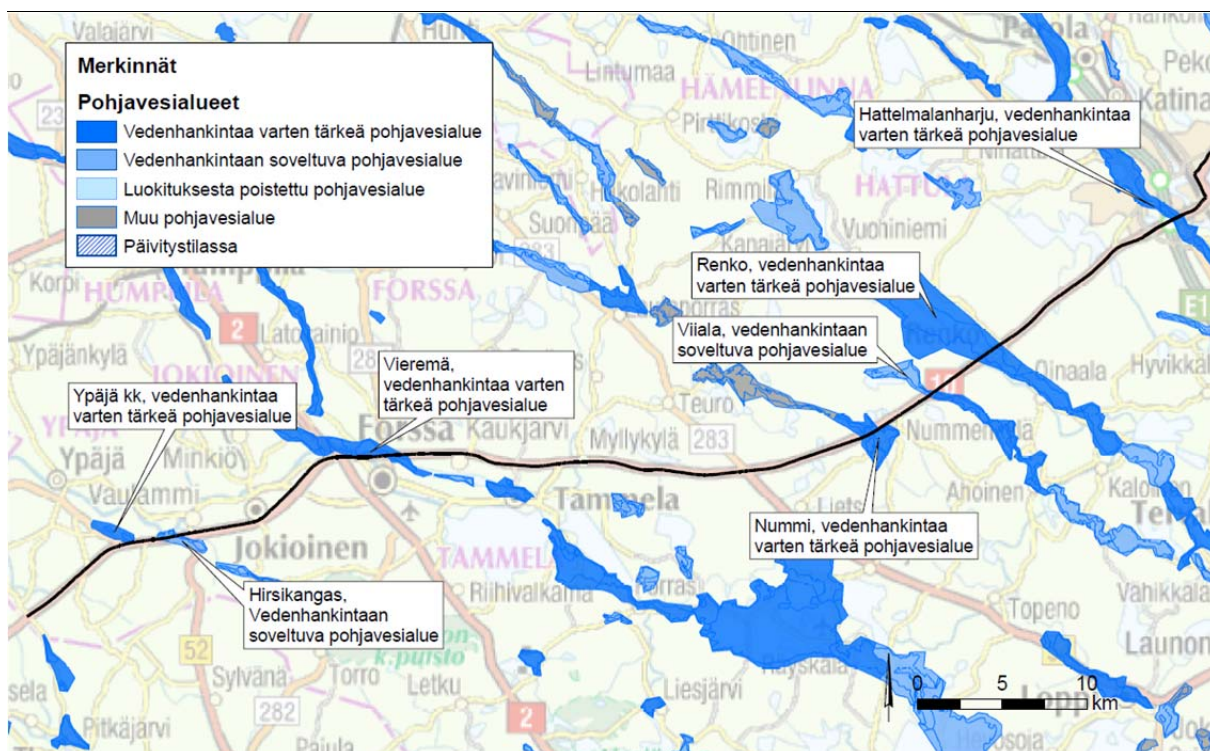
Pohjavesialueet

Selvitysalueella on yhteensä 7 pohjavesialuetta, joista 5 on vedenhankintaa varten tärkeitä (luokka I) ja 2 vedenhankintaan soveltuvia (luokka II). Tarkasteltava tieosuus sijaitsee pohjavesialueella yhteensä noin 6,3 kilometrin matkalla, josta 2,5 kilometrin matkalla tie kulkee pohjavesialueen muodostumisalueen halki. Osuudella on toteutettu ainoastaan Hämeenlinnan Hattelmalan pohjaveden suojaus.

Jatkosuunnittelussa pohjaveden suojauksen tarpeellisuutta harkittaessa tulee selvittää merkittävimpien pohjavesialueiden kloridipitoisuuksia tien ympäristössä. Tarvittaessa tulee asentaa uusia pohjavesiputkia. Kloridipitoisuuden ajallista vaihtelua tulee seurata myös pohjavesialueilla, joille on jo rakennettu pohjaveden suojaus. Suojauksia voidaan joutua tarpeen mukaan uusimaan.

Taulukko 1. Osuuden Ypäjä-Hämeenlinna pohjavesialueet.

Pohjavesialueen nimi	Luokka	Vedenottoa (kpl)	Tien pituus metriä pv-alueella (pohjaveden muodostumis-alueella)	Pv-suojaus (m)	Pv-suojaus-tarve	Kunta	Lisätietoja
Ypäjä kk	I	1	440		ei kiireellinen	Ypäjä	Tie sivuaa pv-aluetta
Hirsikangas A	II	-	1260 (180)		ei kiireellinen	Jokioinen	Ei merkitystä vedenottoon
Vieremä	I	2	730 (330)		kiireellinen	Forssa	Lisäksi tie sivuaa pv-alueen reunaa n. 2 kilometrin matkalla
Nummi	I	1	1100 (400)		selvitettävä	Hämeenlinna	Lisäksi tie sivuaa pv-alueen reunaa n. 530 metrin matkalla
Viiala	II	-	470 (310)		ei kiireellinen/selvitettävä	Hämeenlinna	
Renko	I	2	1700 (1000)		ei kiireellinen/selvitettävä	Hämeenlinna	
Hattelmalanharju	I	2	590 (300)	tieto puuttuu	suojaus on	Hämeenlinna	Pohjavesisuojaus laajuus vt 10:llä selvittävä (uusi suojaus)
yhteensä			6290 (2520)				

Kuva 14. Osuuden Ypäjä-Hämeenlinna pohjavesialueet.

2.2 Hämeenlinna - Tuulos - Lahti

2.2.1 Selvitysalue ja valtatie liikenteellinen merkitys

Valtatie 10 on länsi–itä -suuntainen Turusta Forssan kautta Tuulokseen johtava valtatie. Valtatie 12 on Raumalta Tampereen ja Lahden kautta Kouvolaan johtava valtatie. Valtatiet Hämeenlinnan ja Lahden välillä ovat osa Ylinen Pietarintietä.

Välin Hämeenlinna–Lahti kunnat ovat Hämeenlinna, Hämeenkoski ja Hollola. Merkittävimmät työssäkäyntialueet yhteysvälin kunnista valtateita 10 ja 12 pitkin ovat Hämeenlinna ja Lahti, joiden välillä on työmatkaliikennettä sekä henkilöautolla että joukkoliikenteellä. Taajamien kohdalla tie välittää myös lyhytmatkaista paikallista liikennettä. Erityisesti Hämeenkoskella taajama levittäytyy valtatie 12 -molemmiin puoliin.

Valtateilla on merkittävä rooli myös teollisuuden kuljetuksille. Tuulos–Lahti -välillä raskaan liikenteen osuus on 11–13 %.

Nykyisellään tien palvelutasossa on puutteita paikallisen, pitkämatkaisen sekä raskaan liikenteen näkökulmasta. Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteet ovat heikot erityisesti valtatie 10 osuudella. Kevyen liikenteen väylien puute ja kapea piennar aiheuttavat turvattomuutta sekä vaaratilanteita jalankulkijoille ja pyöräilijöille. Raskaan liikenteen suuri määrä erityisesti välillä Tuulos–Lahti aiheuttaa turvattomuutta. Raskaan liikenteen kustannustehokkuutta heikentävät nopeusrajoitusten vaihtelut ja ongelmat tien geometriassa. Nopeusrajoitusten vaihtelut sekä ohittamismahdollisuuksien vähäisyys aiheuttavat puutteita matka-ajassa ja sen ennakoitavuudessa.

Valtatiet 10 ja 12 kuuluvat yhteysvälillä Hämeenlinna–Tuulos–Lahti suurten erikoiskuljetusten runko-reittiin, jonka leveys- ja korkeusvaatimuksena on 7 x 7 metriä.

2.2.2 Nykyinen tieverkko

Ajoradan leveys valtatie 10 välillä Hämeenlinna–Tuulos on 7–8 metriä ja päällysteleveys vaihtelee 8–10 metriin. Lautasuo–Tuulos välillä päällysteen leveys on vain 8 metriä. Valtatie 12 välillä Tuulos–Lahti ajoradan leveys on keskimäärin 7–7,5 metriä. Lammin ja Hämeenkosken välillä on ohituskaistaosuus, jossa tien leveys on 11 metriä. Päällysteen leveys vaihtelee välillä 8,5–10 metriä ja on ohituskaistaosuudella 13 metriä. Kapeimmillaan piennar on Hämeenkosken kohdalla ja ennen ohituskaistaosuutta Lammin kohdalla. Lammin ja Hämeenkosken välisen ohituskaistaparin lisäksi muita ohituskaistoja yhteysvälillä ei ole. Valtatie 12 on suurelta osin valaistu. Valtatie 10 Hämeenlinna–Tuulos väli sen sijaan on suurelta osin valaisematon.

Nopeusrajoitus yhteysvälillä on pääosin 80–100 kilometriä/tunnissa. Hollolan kohdalla nopeusrajoitus on 70 km/h ja valtatie 10 loppupäässä ennen valtatie 12 liittymää 60 kilometriä/tunnissa.

Hämeenlinnasta Velssiin on yhtenäinen kevyen liikenteen väylä, joka alittaa valtatie 10 Ruununmyllyn kohdalla. Tuuloksen kohdalla valtatie 12 varrella on lyhyen matkaa erillinen kevyen liikenteen väylä. Hollolan kohdalla valtatie 12 vartta kulkee molemmin puolin erillinen kevyen liikenteen väylä. Muita kevyen liikenteen alikulkua valtatie 10 varrella on Eteläisten kohdalla (maantie 305) sekä Hämeenlinnan päässä kaksi alikulkua. Valtatie 12 kevyen liikenteen alikulkua on seuraavissa kohdissa:

- Pohjoisten kohdalla
- Tanttilan kohdalla
- Soilan kohdalla
- maantien 292 kohdalla
- Jahkolan kohdalla (maantie 2951)

- Hämeenkosken taajaman kohdalla 5 alikulkua
- Maantien 295 kohdalla Hämeenkoskella
- Sairakkalan kohdalla 2 alikulkua
- Maantien 2953 kohdalla
- Suontaustan kohdalla
- Jarvalan kohdalla Hollolassa

Yhteysväliillä on tiheästi liittymiä. Välillä Hämeenlinna–Tuulos liittymiä on keskimäärin 3–4 kappaletta kilometriä kohden. Valtatiellä 12 välillä Tuulos–Hollola liittymiä on keskimäärin alle 2 kilometriä kohden. Valtateiden tavoitetilassa liittymiä saisi olla enintään 2 kilometriä kohden. Pääosa yhteysvälin liittymistä on tasoliittymiä, joista osa on kanavoitu tai varustettu väistötilalla. Eritasoliittymä on valtatie 10 ja 12 liittymässä.

Riista-aitaa yhteysväliillä on valtatie 12 varressa Lammi–Hämeenkoski välillä sekä Hämeenkosken ja Hollolan välissä kolme eri osuutta.

Yhteysvälin tieverkon nykytila on esitetty kartoilla liitteessä 1.

2.2.3 Liikenne

2.2.3.1 Nykyinen liikenne

Valtatien 10 liikennemäärä nykytilanteessa (KVL 2012) välillä Hämeenlinna–Tuulos on 4500–14 500 ajon./vrk ja raskaan liikenteen osuus on 10–11 %. Raskaista ajoneuvoista yhdistelmiä on 56 %. Liikennemäärät valtatiellä 10 ovat suurimmillaan Hämeenlinnan kohdalla sekä valtatie itäpäässä. Valtatie 12 keskimääräiset liikennemäärät (KVL 2012) välillä Tuulos–Hollola vaihtelevat 5200–7500 ajon./vrk ja raskaan liikenteen osuus on 11–13 %. Raskaista ajoneuvoista yhdistelmiä on 61 %. Liikennemäärät valtatiellä 12 ovat suurimmillaan Tuuloksen kohdalla valtatie 10 liittymän läheisyydessä sekä Hollolan kohdalla. Raskaan liikenteen osuus liikennemääristä on esitetty kartalla kappaleessa 2.1.3.1.

Kesän liikennemäärät ovat noin 15 % pienemmät, mikä kertoo työ- ja opiskelumatkojen suuresta osuudesta valtatiellä. Liikennemäärät ovat kasvaneet voimakkaasti 20 vuoden aikana sekä valtatiellä 10 välillä Hämeenlinna–Tuulos että valtatiellä 12 välillä Tuulos–Hollola. Hämeenlinna–Tuulos välillä liikennemäärät ovat kasvaneet (LAM 405) keskimäärin 12 % vuosien 1992–2012 aikana. Tuulos–Hollola välillä (LAM 407) liikennemäärät ovat kasvaneet 9,5 % vuosien 1992–2012 aikana. Kasvu on ollut maltillisempaa viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Kuva 15 Keski vuorokausiliikenne (KVL 2012) valtatiellä 10 ja 12 Hämeenlinna-Hollola

2.2.3.2 Liikenne-ennuste

Liikenne-ennuste on muodostettu yleisen kasvukerroinennusteen perusteella nykyiselle tieverkolle vuosille 2025 ja 2040. Ennustevuonna 2025 valtatie 10 liikennemäärien ennustetaan olevan 6 300–12 000 ajon./vrk. Viikkain tieosuus on Hämeenlinnan tuntumassa. Hämeenlinnan kasvuennuste vuoteen 2025 on +20 %. Valtatie 12 liikennemäärien ennustetaan olevan 6 300–9 500 ajon./vrk. vuonna 2025. Hämeenkosken kasvuennuste on +18 % ja Hollolan +25 %.

Ennustevuonna 2040 valtatie 10 liikennemäärien ennustetaan olevan 7 300–14 000 ajon./vrk. Hämeenlinnan kasvuennuste vuoteen 2040 on +39 %. Valtatie 12 liikennemäärien ennustetaan olevan 7 300–11 200 ajon./vrk. Hämeenkosken kasvuennuste on + 35 % ja Hollolan + 47 %.

2.2.4 Liikenneturvallisuus

Valtatiellä 10 ja 12 välillä Hämeenlinna–Hollola on tapahtunut vuosina 2008–2012 yhteensä 184 onnettomuutta, joista 67 on johtanut loukkaantumiseen tai kuolemaan (36 %). Keskimäärin henkilövahinko-onnettomuuksia on tapahtunut 13,4 kpl/vuodessa. Liikennekuolemia välillä on tapahtunut 6 kpl viimeisen viiden vuoden aikana. Liikenne-kuolemia välillä tapahtuu keskimäärin 1,2 kpl/vuosi. Onnettomuusriski välillä Hämeenlinna–Tuulos on 7,26 henkilövahinko-onnettomuutta/100 miljoonaa ajoneuvokilometriä ja välillä Tuulos–Hollola 4,18 henkilövahinko-onnettomuutta/100 miljoonaa ajoneuvokilometriä. Verrattuna koko maan 1-ajorataisten valtateiden keskimääräiseen onnettomuusriskiin (6,2 henkilövahinko-onnettomuutta/100 miljoonaa ajoneuvokilometriä), on onnettomuustilanne valtatiellä 10 välillä Hämeenlinna–Tuulos heikko.

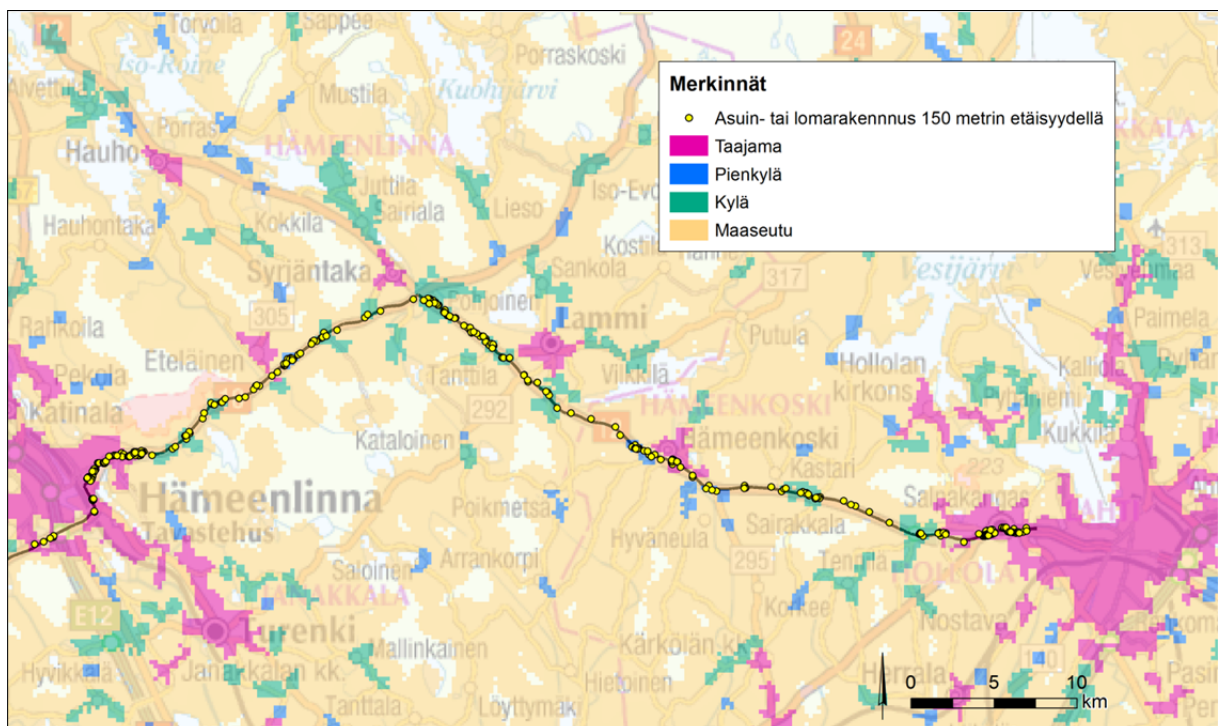
Koko yhteysvälin Forssa–Hämeenlinna–Lahti henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet ovat tyypillisesti olleet yksittäis- ja kohtaamisonnettomuuksia. Kohtaamisonnettomuuksia yhteysväillä on huomattavasti valtateiden keskimääräistä enemmän (+10 %). Myös henkilövahinkoon johtaneita jalankulku-, polkupyörä- ja mopo-onnettomuuksia sekä eläinonnettomuuksia on tapahtunut keskimääräistä enemmän.

Onnettomuudet ovat jakautuneet yhteysväleille melko tasaisesti. Tihentymiä on liittymien kohdilla, erityisesti valtatie 10 ja 12 liittymän läheisyydessä. Onnettomuudet kartalla on esitetty kappaleessa 2.1.3.2.

2.2.5 Yhdyskuntarakenne ja asutus

Selvitysalue alkaa Hämeenlinnan kaupunkialueen laitamilta. Hämeenlinna on maakuntakeskus, jossa on nykyisin noin 68 000 asukasta. Hämeenlinna on laajentunut kuntaliitosten myötä Hämeen seutukunnan vanhojen kuntien Tuuloksen ja Lammin alueelle. Nämä vanhat kuntakeskukset jäävät valtiesta sivuun. Päijät-Hämeen puolella Hämeenkosken kuntakeskus ulottuu lähelle valtatieltä. Valtatieltä ympäröi tasainen maaseutuasutus, joka tihentyy muutamien kylien kohdalla. Suunnittelualueen lopussa Hollolan taajama-alue on osa Lahden kaupunkiseutua.

Melulle alttiita tienvarsi-asutuksen keskittymiä on useassa kohdassa. Suurimpina niistä erottuvat Eteläinen, Hämeenkosken kuntakeskus ja Hollolan taajama-alue.

Kuva 16. Yhdyskuntarakenne ja asutus. Lähteet ympäristöhallinnon OIVA YKR-aineisto (2013) sekä Väestörekisterikeskuksen Rakennus- ja huoneistorekisteri (2012).

2.2.6 Maankäyttö ja kaavoitus

Seuraavassa on esitetty valtatie kannalta keskeinen maankäytön tilanne kunnittain. Maakuntakaavoissa esitettyjä maankäytön suuntia ei kuvata kuitenkaan yksityiskohtaisesti (ks. luku 1.2).

Hämeenlinna

Hämeenlinnan kaupunkialueen maankäytön tiedot käsitellään tekeillä olevassa aluevaraus suunnitelmassa. Alueella on merkittäviä maankäytön kehittämisalueita, jotka on rajattu pois tämän selvityksen käsittelystä. Katumajärven itäpuolella on runsaasti asumisen laajenemisalueita, kuten maakuntakaavassa on esitetty.

Hämeenlinnan kaupunkialueen ulkopuolisella osuudella ei ole merkittäviä maankäytön muutoksia suunnitteilla valtatie kehittämissä näkökulmasta Hämeenlinnan kaupungin tietojen mukaan. Selvitysalueella kaavojen osoittamasta maankäytön tilanteesta voi tehdä seuraavia huomioita:

- Eteläisten osayleiskaavassa on osoitettu maakuntakaavaa vastaavat taajaman ja työpaikkojen laajenemisalueet sekä Eteläisten kyläkeskuksen ohitustie.
- Tuuloksen alueella osayleiskaavan osoittamat laajenevat teollisuus- ja työpaikka-alueet on asemakaavoitettu. Lisäksi asemakaavaa on Pohjosen eritasoliittymän itäpuolella.
- Lammin osayleiskaavassa on osoitettu valtatielle kaksi uutta eritasoliittymää uusien teollisuus- ja työpaikka-alueiden tuntumassa. Valtatien eteläpuolella on pienialainen asemakaava-alue.

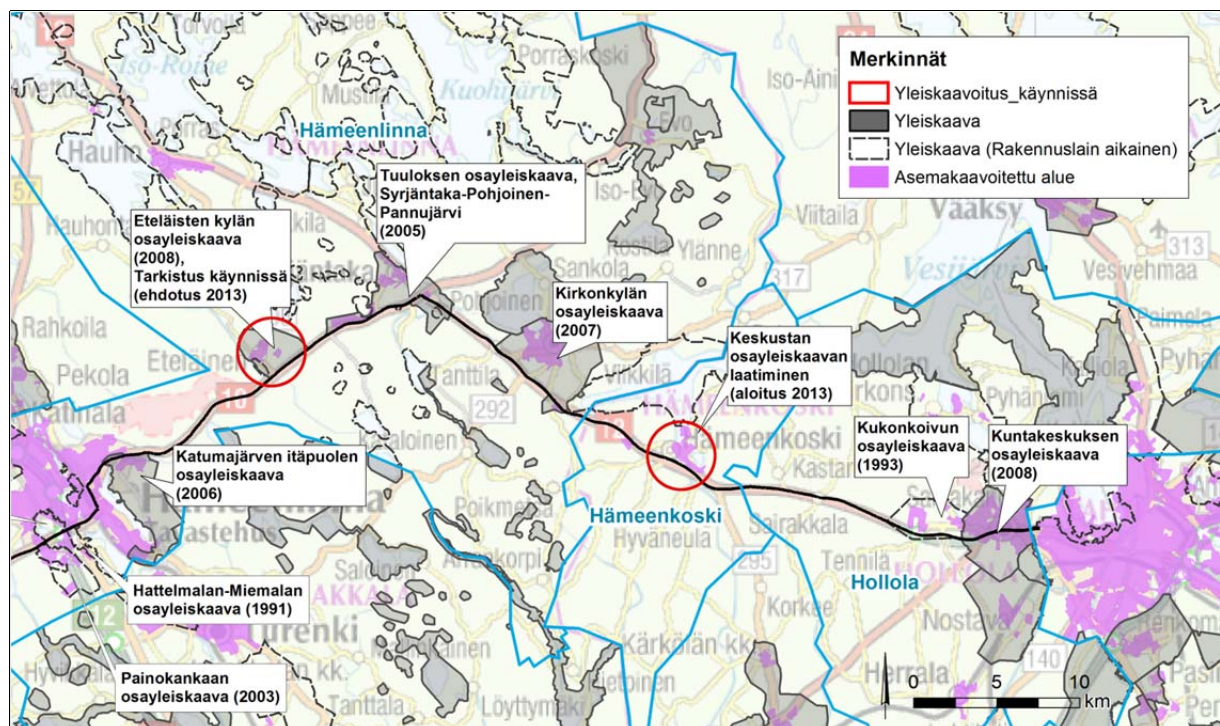
Hämeenkoski

Hämeenkosken keskustassa on alkamassa yleiskaavoitus vuoden 2013 aikana. Maankäyttö on laajentumassa valtatie eteläpuolelle. Kunnassa on tekeillä pikaisella aikataululla valtatie eteläpuolelle asemakaava teollisuuslaitosta varten. Alueelle on tulossa lähdeveden pullottamo.

Hollola

Kukonkoivun teollisuusalue on huomattava maankäytön laajenemisalue. Alueen tontit on puoliksi myyty. Alueella on kolme betonitehdasta ja huoltoasema. Kukonkankaan asemakaavassa on suunniteltu uutta asuinalueita (100–150 tonttia).

Kuntakeskuksen osayleiskaava on vuodelta 2008. Kaikki keskustatoiminnot keskitetään kuntakeskukseen Salpakankaalle. Aiemmin esillä ollut Länsi-Hollolan keskus ei ole enää ajankohtainen. Kuntakeskuksen osayleiskaavassa on osoitettu keskeiset maankäytön laajenemisalueet Salpakankaalla ja kehätien ympäristössä. Se kuitenkin vaatii ajantasaistamista varsinkin kehätien ympäriltä. Kehätien ja Soramäen eritasoliittymän yhteyteen on suunniteltu paljon liikerakentamista ml. Hopeakallion liittymä Salpakankaalle on rakenteilla Citymarket parkkialueineen. Kaupan suuryksikkö haluttiin kuntakeskuksen yhteyteen nykyperiaatteiden mukaisesti.

Kuva 17. Kuntien kaavoitustilanne suunnittelualueella valtateiden 10 ja 12 käytävässä.

2.2.7 Ympäristö

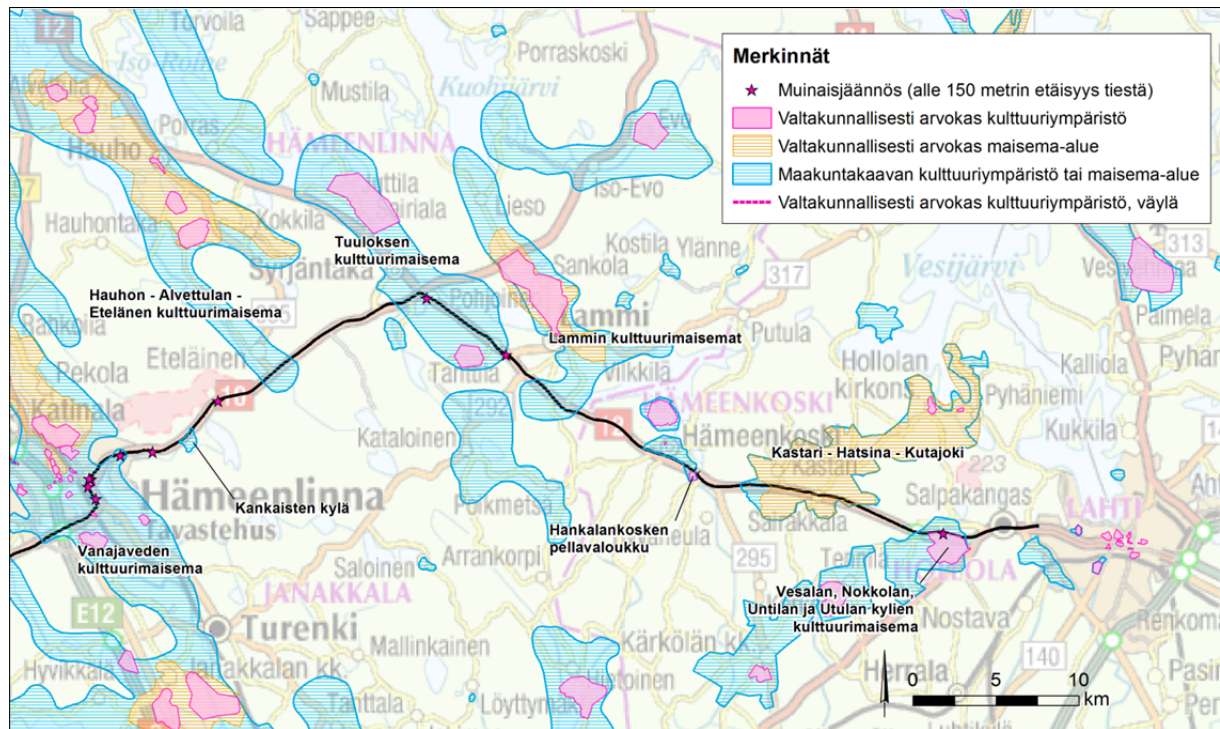
Maisema ja kulttuuriperintö

Alue sijoittuu Hämeen viljely- ja järvimaan maisemamaakuntaan, kuten edellä käsitelty osuus Forssa–Hämeenlinna. Tälläkin osuudella on paljon maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita. Hämeenlinna–Hämeenkoski kuuluu maisemamaakunnan osa-alueeseen Keski-Hämeen viljely- ja järvisuutu, jota voidaan pitää Hämeen varsinaisena ydinalueena. Vanhin asutus ja viljavien savikkojen viljelyalueet sekä vaihtelevat vesireitit keskittyvät tälle seudulle. Maisemat ovat hyvin monimuotoisia ja usein pienpiirteisiä. Hollolassa itäisin osa selvitysalueesta kuuluu maisemamaakunnan osa-alueeseen Päijänteen seutu, joka on Itäisen Järvi-Suomen vaihtumisyöhykettä sekä luontonsa että kulttuuriperinteidensä puolesta.

Selvitysalueella on seuraavat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat alueet:

- Hämeenlinnassa valtatie sivuaa maakuntakaavassa osoitettuun Kankaisten kylän kulttuurimaisemaa.
- Hämeenlinnan Eteläisissä valtatie sijoittuu noin 2 kilometrin matkalla Hauhon–Alvettulan–Eteläisten maakuntakaavassa osoitettuun kulttuurimaisemaan, joka on Vanajaveden laakson jälkeen maakunnan seuraavaksi merkittävin kulttuuriympäristöjen tihentymä.
- Tuuloksessa valtatie sijoittuu noin 8 kilometrin matkalla maakuntakaavassa osoitettuun Tuuloksen kulttuurimaisemaan,
- Valtatie sijoittuu noin 4 kilometrin matkalla maakuntakaavassa osoitettuun Lammin kulttuurimaisemaan.
- Hämeenkoskella valtatie sivuaa Kosken kirkonkylän ja Teuronjoen kulttuurimaisemaa, jonka valtakunnallisesti arvokas osa (RKY 2010) Hankalankosken pellavaloukku on tehdasrakennuksena laajissaan ainutlaatuinen.
- Hollolassa Valtatie sijoittuu noin 7 kilometrin matkalla valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle Kastari–Hatsina–Kutajoki.
- Hollassa valtatie sijoittuu noin 3 kilometrin matkalla Vesalan, Nokkolan, Untilan ja Utulan kylien viljelymaisemaan, joka on I Salpausselän pohjoisrinteille muodostunut kulttuurimaisema. Sen ydinalue on valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä (RKY).

Lisäksi valtateiden 10 ja 12 läheisyydessä kulkee vanha Ylinen Viipurintie, joka on ollut yksi maamme merkittävistä liikenneyhteyksistä. Reitti on kulkenut Hämeenlinnasta Salpausselkiä myötäillen Viipuriin. Ylinen Viipurintie on paikoin tunnistettavissa valtatieltä myötäilevänä. Ylinen Viipurintien käytöstä jääneet osat ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä ja käytössä olevat osat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita, säilytettäviä historiallisia rakenteita.

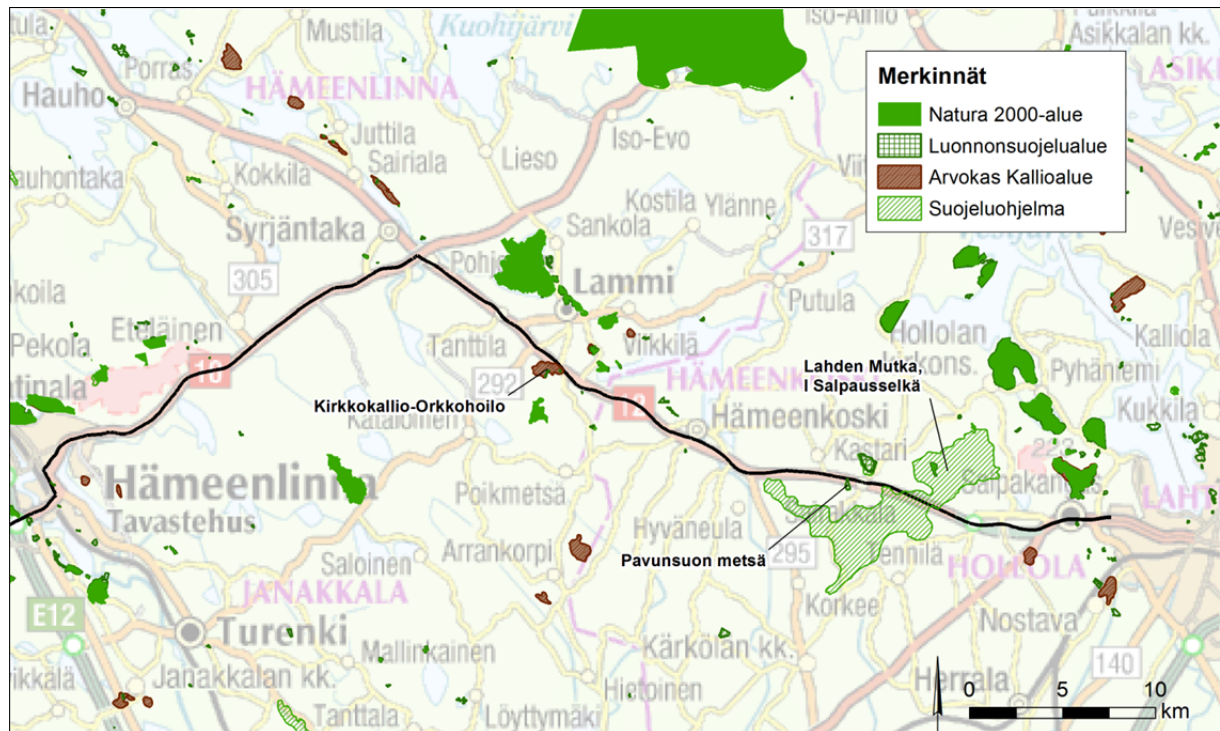
Kuva 18. Maiseman ja kulttuuriympäristön valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat alueet.

Luonnonolot

Osuus kuuluu samaan pohjoisen havumetsävyöhykkeen eteläborealisella metsäkasvillisuusvyöhykkeen vuokkovyöhykkeen osuus Forssa–Hämeenlinna (ks. luku 2.1.7). Hämeenlinna ja Lammi kuuluvat Etelä-Hämeen lehtokeskuksen ydinalueeseen, joka on maaperältään ja ilmastoltaan suotuisampi kuin ympäröivät alueet. Seudulla on siten vaihtelevaa ja rikasta eteläborealaisen vyöhykkeen kasvillisuutta. Jalopuista yleisin on mm. kallionaluslehdossa kasvava metsälehmus, joka muodostaa paikoin jopa pieniä metsiköitä. Runsaasti metsälehmusta tavataan Lammilla ja Hattulassa. Luontotyypeistä harjut ovat myös Hämeelle erityisen tyypillisiä. Alue kuuluu Salpausselkien reunamuodostuma-alueeseen. Harjumuodostumat ovat lajittunutta kiviainesta, yleisimmin soraa ja hiekkaa. Hämeen harjumetsät ovat yleensä tuoreita ja kuivahkoja kangasmetsiä. Maastossa on nähtävissä Lammin–Hauhon -saumamuodostumajakso.

Lähimmät valtakunnallisesti tai maakunnalliset arvokkaat luontokohteet ovat seuraavat:

- Hämeenlinnan Lammin Kirkkokallio–Orkkohoilo on maakunnallisesti arvokas kallioalue, joka rajautuu 200 metrin matkalla valtatiehen.
- Hämeenkosken Sairakkalan Pavunsuon metsä on luonnonsuojelualue, joka rajautuu pieneltä osalta valtatiehen. Vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluva alue.
- Hämeenkoskella valtatie kulkee noin 2 kilometrin matkalla Lahden Mutka, I Salpausselkä -nimisen harjujen suojeluohjelman alueen läpi.

Kuva 19. Arvokkaat luontokohteet

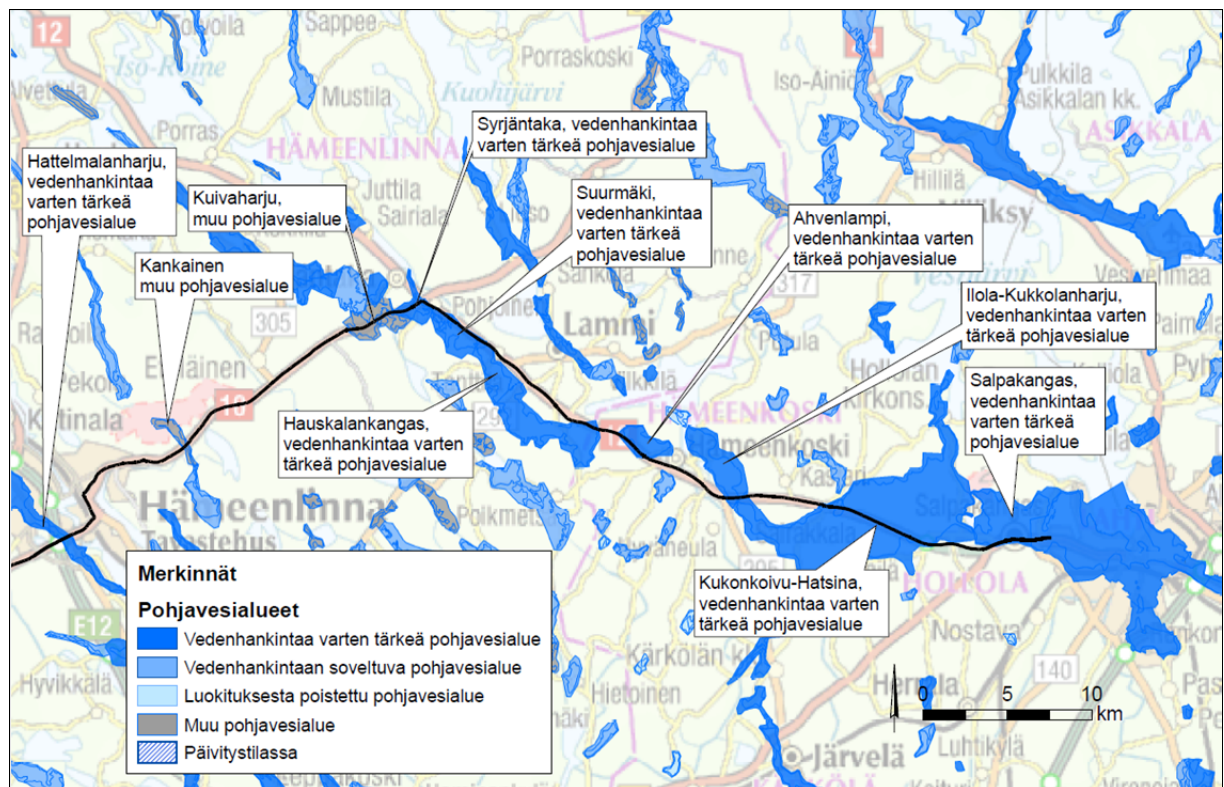
Pohjavesialueet

Osuudella on yhteensä 10 pohjavesialuetta, joista 8 on vedenhankintaa varten tärkeitä (luokka I) ja 1 muita pohjavesialueita (luokka III). Tarkasteltava tieosuus sijaitsee pohjavesialueella yhteensä noin 22 kilometrin matkalla, josta 16 kilometrin matkalla tie kulkee pohjavesialueen muodostumisalueen halki. Pohjavesialueille on rakennettu pohjaveden suojauksia viidelle pohjavesialueelle, yhteensä noin 10,4 kilometrin matkalle. Suojauksista suurin osa on rakennettu jo 1990-luvulla, eivätkä ne välttämättä ole kaikilta osin toimivia.

Jatkosuunnittelussa pohjaveden suojauksen tarpeellisuutta harkittaessa tulee selvittää merkittävimpien pohjavesialueiden kloridipitoisuuksia tien ympäristössä. Tarvittaessa tulee asentaa uusia pohjavesiputkia. Kloridipitoisuuden ajallista vaihtelua tulee seurata myös pohjavesialueilla, joille on jo rakennettu pohjaveden suojaus. Suojauksia voidaan joutua tarpeen mukaan uusimaan.

Taulukko 2. Osuuden Hämeenlinna–Hollola pohjavesialueet.

Pohjavesialueen nimi	Luokka	Veden-ottamoita (kpl)	Tien pituus metriä pv-alueella (pohjaveden muodostumisalueella)	Pv-suojaus (m)	Pv-suojaus-tarve	Kunta	Lisätietoja
Kuivaharju	III	-	2800 (1800)		ei kiireellinen	Hämeenlinna	
Syrjäntaka	I	-	2100 (1240)		selvitettävä	Hämeenlinna	
Suurmäki	I	-	2750 (730)		selvitettävä	Hämeenlinna	Vain n. 300 metriä leikkaa pohjaveden muodostumisaluetta
Hauskalankangas A	I	1	560		ei kiireellinen	Hämeenlinna	
Hauskalankangas B	I	-	1000 (500)		ei kiireellinen	Hämeenlinna	
Ahvenlampi	I	1	2050 (1680)	n. 2000	suojaus on	Hämeenkoski	Suojaus rakennettu vuonna 2003, bentoniittimatto
Ilola-Kukkolanharju	I	3	980 (620)	n. 1700	suojaus on	Hämeenkoski	Suojaus rakennettu vuonna 1994–95 ja 2007, maatiiviste, luiskän yläosassa bentoniittimatto
Kukonkoivu-Hatsina	I	6	7600 (6470)	1300 + 4600	suojaus on	Hollola	Suojaus rakennettu vuonna 1992, maatiiviste, luiskän yläosassa bentoniittimatto
Salpakangas	I	3	2370 (2300)	800	suojaus on	Hollola	Suojaus rakennettu vuonna 1992, maatiiviste, luiskän yläosassa kuitukangasmatto
Yhteensä		22	22210 (15900)	10400			

Kuva 20. Pohjavesialueet välillä Hämeenlinna–Hollola.

3 Yhteysvälille laaditut suunnitelmat

3.1 Forssa–Hämeenlinna (valtatie 3)

Tässä luvussa on lyhyesti käyty läpi olennaisimmat valtatie 10 väliä Forssa–Hämeenlinna koskevat suunnitelmat. Suunnitelmien toimenpiteet on lueteltu tarkemmin liitteen 1 taulukossa ja esitetty liitteen 2 kartoilla.

Tieosuus Ypäjältä Hämeenlinnaan sisältyy vuonna 2004 laadittuun **Valtatien 10 Turku–Hämeenlinna yhteysvälin kehittämisselvitykseen**. Selvityksessä on nykytila-analyysin pohjalta asetettu yhteysvälin tavoitetilä 2030. Tavoitetilassa välillä Ypäjä–Forssa tien poikkileikkaus on 10,5/7,5 metriä (päälystteen leveys/ajokaistojen leveys) ja nopeustavoite on 100 kilometriä/tunnissa. Nykyisiä yksityistieliittymiä on karsittu ja keskistetty mm. Ypäjällä. Maanteiden ja katujen liittymiä on parannettu olosuhteiden ja liikenteen suuntautumisen mukaan porrastuksella, kanavoinneilla tai kaistajärjestelyillä. Jalankulku ja pyöräily ohjataan taajamien kohdalla erillisille väylille tai muulle verkolla.

Forssan taajaman kohdalla tie on parannettu kapeana nelikaistaisena taajamaväylänä valtatie 2 eritasoliittymän ja Forssan sisääntulotien välisellä osuudella. Liittymät ovat eritasoliittymiä tai valo-ohjattuja liittymiä. Nopeustavoite on 60–80 kilometriä/tunnissa. Tieosuudella kiinnitetään erityistä huomiota liikennemelun ja muiden ympäristöhaittojen torjuntaan.

Välillä Forssa–Hämeenlinna tavoitetilanteen poikkileikkaus on 10/7,5 metriä (päälystteen leveys/ajokaistojen leveys) ja nopeustavoite 100 kilometriä/tunnissa. Nykyisiä liittymiä karsitaan paikoin ja uusia liittymiä rakennetaan vain keskitetysti tiesuunnitelmamenettelyllä. Nykyiselle ohituskaistalle rakennetaan keskikaide. Jalankulku ja pyöräily ohjataan taajamien kohdalla erillisille väylille tai muulle verkolle.

Suunnitelmassa on uudet eritasoliittymät Jokioisten Vaulammin kohdalla maantien 2804 ja kantatien 52 liittymässä ja Tammelassa Teuron maantien 283 ja kantatien 54 liittymässä. Uudet ohituskaistapaarit on sijoitettu Tammelaan noin Pehijärven kohdalle ja Renkon taajaman ja valtatie 3 eritasoliittymän välille.

Forssan, Jokioisten ja Tammelan kuntien alueelle on laadittu vuonna 2010 **valtateiden 10 ja 2 maankäyttöä palveleva kehittämisselvitys** määrittämään valtateiden 10 ja 2 kehittämisen tavoitteet. Selvitys oli alun perin tarkoitus laatia samanaikaisesti **Forssan rakennemalliselvityksen FOSTRA:n kanssa** (ks. tarkemmin luku 2.1.6), mutta lopulta aikataulusyistä sen lähtökohtina toimivat kuntien omat pitkän tähtäimen maankäytön suunnitelmat. Välivaiheen (n. 2015) ratkaisuksi suunnitelmassa esitetään seuraavia ratkaisuja:

- Jokioisissa Turuntien ja Murronkulmantien liittymissä vasen–oikea -porrastaminen, väistötilat ja kevyen liikenteen alikulun rakentaminen sekä rinnakkaisyyhteys valtatie 10 eteläpuolelle Murronkulmantieltä konepajan kohdalle.
- Tammelassa Kuumakujan ja Heinämaantien liittymän porrastaminen ja väistötilat.
- Tammelassa Kaukjärven huoltoaseman liittymiin väistötila ja liikenteenohjaus (sisään- ja ulosajojen eriyttäminen toisistaan).
- Tammelassa Mustialantien ja Haarankorventien liittymän porrastaminen ja väistötilat sekä kevyen liikenteen yhteydet kevyen liikenteen alikululle.

Vuoden 2030 tavoitetilanteeksi suunnitelmassa on asetettu valtatielle 10 pääosin 100 kilometriä/tunnissa nopeusrajoitus. Forssan taajaman kohdalla nopeusrajoitus on 80 kilometriä/tunnissa. Valtatie levennetään 2+2 -kaistaiseksi Autokeitaan kohdalta itään noin 6 kilometrin matkalla lähes Forssan ja Tammelan rajalle. Suunnitelmassa on esitetty uudet eritasoliittymät Jokioisiin Murronkulmantien ja Turuntien sekä Forssantien liittymiin, Forssaan Haisioon, Vieremään Jyvätien kohdalle ja Järven-

päähän itäisen kehäväylän suunniteltuun liittymäkohtaan. Tammelaan on suunnitelman tavoitetilanteessa esitetty eritasoliittymää Kaukjärven kohdalle. Kaukjärven asemakaava kuitenkin poisti yleiskaavan eritasoliittymävarauksen. Lisäksi suunnitelmassa on esitetty pohjavesisuojausten tarpeen selvittämistä valtateiden 2 ja 10 eritasoliittymäalueella seuraavissa suunnitteluvaiheissa. Tavoitetilanteen ratkaisuja on selvitettävä vielä yleiskaavoituksen yhteydessä. Liitteen 2 kartoilla on esitetty välivaiheen toimenpiteet.

FOSTRA:an liittyvässä vuonna 2011 laaditussa **selvityksessä Forssan seudun liikennejärjestelmän nykytila ja kehittäminen** lähiaikojen hankkeiksi on listattu valtatie 10 koskien automaattisen nopeusvalvonnan toteuttaminen Ypäjällä, Forssassa ja Tammelassa, valtatie 10 ylittävän Loimijoen sillan korvaaminen uudella nykyaikaisella sillalla ja Forssan itäinen kehäväylä. Lisäksi suunnitteilla olevista kevyen liikenteen hankkeista on mainittu seuraavat:

- Kanta-Hämeen maakuntakaavan kevyen liikenteen yhteys valtatie 10 suuntaisesti Forssan ja Tammelan välillä.
- Kaukjärven kohdan ja Myllykylän kohdan alikulut. Myllykylässä myös kevyen liikenteen yhteyksiä valtatie 10 suuntaisesti.
- Ypällä Palikkalassa valtatie 10 suuntaisesti kevyen liikenteen väylää.

Vuonna 2008 laaditussa **toimenpideselvityksessä valtatie 10 parantaminen välillä Perähuhta (kantatie 54)–Hattelmala (valtatie 3)** on esitetty toimenpiteitä vaiheittain toteuttamisen kautta valtatielle 10 Tammelassa ja Hämeenlinnassa. Ensimmäisen vaiheen toimenpiteillä ylläpidetään valtatie 10 liikenneturvallisuutta niin, että liikkumisolot säilyvät turvallisina nykyisillä nopeustasoilla. Toimenpiteinä ovat maantieliittymien pienet turvallisuustoimenpiteet, yksittäiset yksityistieliittymien järjestelyt ja niihin liittyvät linja-autojen pysäkkijärjestelyt sekä näkymien avartaminen alueilla, joilla tapahtuu paljon eläinonnettomuuksia. Toimenpiteiden vaikuttavuus edellyttää koko ensimmäisen vaiheen toimenpiteet toteutetaan koko tarkastelujaksolla. Konkreettisia ensimmäisen vaiheen toimenpiteitä ovat mm. turvasaarekkeiden rakentaminen ja karkikolmion vaihtaminen stop-merkkiin kantatie 54 liittymässä, maantien 2831 liittymän kavennus ja Hanhilammintien katkaisu. Pääsääntöisesti toimenpiteet eivät edellytä tiesuunnitelman laatimista.

Toisen vaiheen toimenpiteet ovat tarpeellisia, jos ensimmäisen vaiheen toimenpiteet eivät paranna liikenneturvallisuutta arvioidun mukaisesti. Keskeisiä toimenpiteitä ovat mm. yksityisteiden ns. kokonaisjärjestelyt: liittymien yhdistäminen, korvaavat rinnakkaistiejärjestelyt ja linja-autopysäkkijärjestelyt. Muita keskeisiä toimenpiteitä ovat kevyen liikenteen yhteys välillä Renko–Hämeenlinna, ohituskaistojen ja hirtaitojen rakentaminen, sekä liittymien turvallisuuden parantaminen erityisesti nelihaaraliittymissä. Toisessa vaiheessa mm. kootaan maantien 2831 ympärillä yksityistiejärjestelyillä ja poistetaan neljä liittymää. Toimenpiteet edellyttävät pääsääntöisesti tiesuunnitelman laatimisen.

Kolmannen vaiheen toimenpiteissä on katsottu pitkän ajan kehittämisedellytysten ylläpitämiseksi mahdollisesti tarvittavat kehittämistoimet. Kolmannen vaiheen toimenpiteet sisältävät eritasoliittymät Hämeenlinnan ja Rengon taajamien kohdalla sekä kantatie 54 liittymässä. Lisäksi valtatie 10 poikkeileikkauksen päällyste on suunniteltu levennettävän 9 metristä 10,5 metriin.

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenneturvallisuussuunnitelmassa vuodelta 2012 valtatie 10 on todettu potentiaalisesti kameravalvontajaksoksi.

Käynnissä olevassa **Hämeenlinnan liikenneverkko selvityksessä** suunnitellaan tavoiteverkkoa ja yhteystarpeita Hämeenlinnan maankäytön strategian pohjalta käynnistyvää yleiskaavoitusta varten. Valtatielle 10 on alustavasti suunniteltu pohjoispuolelle Hattelmalan eritasoliittymän länsipuolelle uutta pääkokoojakadun liittymää ja eteläpuolelle kokoojakadun liittymää uusiin maankäytön alueisiin liittyen.

Vuonna 2013 valmistuneessa **Forssan seudun turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelmassa** esitetään toimenpideohjelma fyysisen liikenneympäristön parantamiseksi ja toimintasuunnitelma kas-

vatus-, valistus- ja tiedotustyön sekä liikkumisen ohjauksen edistämiseksi kohti valtakunnallisia liikenneturvallisuuden tavoitteita.

3.2 Hämeenlinna–Tuulos–Lahti

Tässä luvussa on lyhyesti käyty läpi olennaisimmat valtatie 10 väliä Hämeenlinna–Tuulos ja valtatie 12 Tuulos–Hollola koskevat suunnitelmat. Suunnitelmien toimenpiteet on lueteltu tarkemmin liitteen 1 taulukkoon ja esitetty liitteen 2 kartoilla.

Vuonna 2005 laaditussa **kehittämissuunnitelmassa valtateiden 10 ja 12 parantamiselle yhteysväliä Hämeenlinna–Tuulos–Lahti** on laadittu yhteysvälille tavoitetilavuodelle 2030. Tie parannetaan nykyisellä paikallaan ja vain joissakin kohdissa tehdään pieniä linjaus- ja tasausmuutoksia. Tavoitetilanteen ratkaisu turvaa liikenteen sujuvuuden ja riittävän turvallisuustason vuoden 2030 liikennemäärille. Paasikiventien jatke (uusi yhteys valtateiden 10 ja 3 välillä) ja Lahden alueen ohikulkutie kuuluvat tavoitetilan ratkaisuun. Liitteen 2 kartoilla on esitetty suunnitelman ensimmäisen vaiheen toimenpiteet.

Tavoitetilanteen ratkaisut ovat seuraavat:

- Hattelmala–Ruunumyly välillä valtatie parannetaan 2+2-kaistaiseksi kaupunkialueen pääväyläksi, jolla on eritasoliittymät. Hattelmalan ja Vanajan eritasoliittymiä parannetaan. Katumaan, Katiisiin ja Kahilistoon rakennetaan eritasoliittymät. Idänpäässä on länteen menevää liikennettä palveleva suuntaisliittymä. Nopeusrajoitus on 80 kilometriä/tunnissa. Tavoitetilanteen nopeustasoa on myöhemmin tarkistettu ks. Hämeenlinnan aluevaraussuunnitelma jäljempänä.
- Ruunumyly–Pohjoinen välillä tie parannetaan keskikaiteelliseksi ohituskaistatieksi, jolla on eritasoliittymät Eteläisissä, Karhunkorvessa ja Tuuloksessa. Tämän lisäksi tehdään kaksi yksityistien eritasoliittymää Kankaisiin ja Hangasmäkeen. Nopeusrajoitus on 100 kilometriä/tunnissa.
- Pohjoinen–Kukonkoivu välillä tie parannetaan keskikaiteelliseksi ohituskaistatieksi, jolla on eritasoliittymät Pohjoisissa, Lammilla, Jahkolassa, Ojastenmäellä (Hämeenkoski läntinen), Hämeenkoskella ja Sairakkalassa. Tämän lisäksi tehdään viisi yksityistien eritasoliittymää. Ne sijoittuvat Lakkolan, Käikälän, Tenhiälän, Sairakkalan ja Vihattun kohdille. Kankaisiin ja Hangasmäkeen. Nopeusrajoitus on 100 kilometriä/tunnissa.
- Kukonkoivun ja Soramäen välillä tie parannetaan 2+2-kaistaiseksi valtatieksi, jolla on eritasoliittymät. Kukonkoivun eritasoliittymään rakennetaan länsisuunnan rampit ja Soramäkeen rakennetaan uusi eritasoliittymä. Nopeusrajoitus on 100 kilometriä/tunnissa.

Koko suunnittelualueella tasoliittymät korvataan eritasoliittymillä, risteyssilloilla ja laajoilla tiejärjestelyillä. Tavoitetilaan sisältyy myös tarvittava meluntorjunta, pohjaveden suojaukset sekä riista-aidat kaupunkialueiden ulkopuolella.

Hämeenlinnan kohdalle vuonna 2007 valmistuneessa selvityksessä **valtateiden 10 ja 12 yhteysvälin Hämeenlinna–Lahti kehittämisvaihtoehtoista** tutkittiin mm. uuteen maastokäytävään sijoittuvaa linjausta valtatielle 10 välille Renko-Lammi ja Katumajärven alittavaa tunnelivaihtoehtoa. Raportissa päädyttiin vaikutusarvioinnin kautta suosittelemaan valtatie 10 parantamista nykyisellä paikallaan tai Katumajärven alittavaa tunnelivaihtoehtoa. Myöhemmin on päädytty maakuntakaavan kautta nykyisen tien parantamiseen.

Hämeenlinnan kohdalla laaditaan parhaillaan aluevaraussuunnitelmaa, jossa selvitetään tavoitetilaa ja ensivaiheen toimenpiteitä. Ensivaiheen alustavat toimenpiteet koskevat lähinnä ongelmallisten liittymien parantamista, kevyen liikenteen yhteyksiä ja meluntorjuntaa. Liittymien parantamiseen liittyy myös alueen maankäytön kehittämiseen. Parannettavat liittymät ovat Katuma, Katinen, Viipurintie sekä Kahilisto–Velssi välillä, jossa on useampia periaatteellisia vaihtoehtoja liittymäjärjestelyille ja rinnakkaisverkon täydentämiseksi. Aluevaraussuunnitelma valmistuu loppuvuodesta 2013 ja siinä pyritään priorisoimaan parantamiskohteet jatkosuunnittelua varten. Aluevaraussuunnitelmassa Hämeenlinnan kohdan tavoitetilanteen nopeustasoa on tarkistettu 60–80 kilometriin/tunnissa.

Hämeenlinnan–Janakkalan raja-alueen liikenneselvityksessä 2012 on selvitetty karkeasti valtatie 10 linjaamista uudelleen niin, että Katumajärvi ylitettäisiin sillalla. Työn tavoitteena oli selvittää Harvialan alueen kehittämisen reunaehdot sekä niiden vaikutusta alueen liikenneverkkoon. Selvityksessä on todettu vuonna laaditun 2007 selvityksen tavoin, että valtatie 10 sujuvuus voidaan turvata nykyisellä paikallaan kiertoliittymiä parantamalla ainakin vuoteen 2030 asti ja eritasoliittymillä siitä vielä huomattavasti pidemmälle. Toimenpiteiksi onkin esitetty Hämeenlinnan keskustan ja Siirin välisen katuyhteyden Viipurintie–Ruununmyllyntien kehittäminen valtatie 10 pohjoispuolella. Ongelmallisin kohta on valtatie 10 risteäminen yhteyden itäpäässä, jonka pitkän aikavälin ratkaisu on uuden eritasoliittymän toteuttaminen Kahilistoon. Ensimmäisen vaiheen toimenpiteeksi on esitetty liittymän muuttamista kiertoliittymäksi.

Tarveselvityksessä valtatie 10 Eteläinen–Pohjoinen on selvitetty ohituskaistojen sijoitusmahdollisuuksia välille Eteläinen–Pohjoinen. Lähtökohtana ovat olleet vuonna 2005 laaditussa kehittämisselvityksessä esitetyt paikat: Eteläisen eteläpuolella sijaitseva Eteläisen ohituskaista Lahden suuntaan ja Teuron ohituskaista Hämeenlinnan suuntaan Pohjoisesta länteen. Lisäksi on selvitetty ohituskaistojen sijoittamista myös suunnitteluvälin keskiosalle Tienhaaran ja Pannujärven välille kohdakkain. Suunnitelmassa on tarkasteltu lisäksi ohituskaistojen edellyttämien alikulkujen toteuttamismahdollisuuksia, liittymien karsimista ja eritasoliittymien sijoittamismahdollisuuksia. Selvityksen johtopäätöksenä on, että Pannujärven ohituskaistapari on toteuttamiskelpoisen mm. pohjaolosuhteiden kannalta.

Myös 2008 **laaditussa tiesuunnitelmassa valtatie 10 ohituskaistat välillä Ruununmylly–Eteläinen, Kankaisten ja Eteläisten ohituskaistat** on tarkennettu vuonna 2005 laaditun kehittämisselvityksen kahta ohituskaistaa. Vuonna 2013 on laadittu uudelleenarvointi tiesuunnitelman 2008 ratkaisusta "Valtatie 10 välillä Ruununmylly–Tuulos, selvitys ohituskaistojen sijoittamisesta ja pienistä toimenpiteistä välillä Ruununmylly–Eteläinen. Siinä on vertailtu ohituskaistaparin sijoittamista välille Ruununmylly–Tuulos, vaihtoehdossa 1 keskikaiteellinen ohituskaistapari sijoitetaan Pannujärven kohdalle kohdakkain (Tarveselvityksen 2008 mukainen paikka) ja vaihtoehdossa 2 on kaksi yksittäistä ohituskaistaa Eteläisten liittymän molemmin puolin. Selvityksen perusteella suositellaan vaihtoehdon 2 mukaisia ratkaisuja jatkosuunnitteluun, koska siinä saadaan pidemmällä matkalla kehitettyä valtatie 10 tavoitetilanteen mukaiseksi kuin vaihtoehdossa 1. Lisäksi vuoden 2013 selvityksessä on esitetty mahdollisia pieniä toimenpiteitä Kankaisten, Hangasmäen ja Heinäkankaan alueille. Niissä on vähennetty liittymiä valtatiellä 10 yksityistiejärjestelyillä ja liittymien parantamisilla.

Tiesuunnitelma valtatie 10 parantamisesta Hämeenkosken kohdalla vuodelta 2010 sisältää toimenpiteitä liikenneturvallisuuden ja sujuvuuden parantamiseksi maantien 3172 itäisen ja läntisen liittymän välillä 3,7 kilometrin matkalla. Tiesuunnitelmassa esitetään ratkaisut turvallisempien liittymäratkaisujen rakentaminen neljän neliaaraliittymän tilalle ja liittymien karsimiseen rinnakkaistiejärjestelyillä. Suunnitelma sisältää myös yhden uuden alikulkusillan valtatie 12 poikki Pätiäläntien itäpuolelle ja kahden nykyisen alikulkusillan parantamista.

Etelä-Päijät-Hämeen liikenneturvallisuussuunnitelmassa on esitetty Hollolassa nopeusvalvonnan asentaminen maantien 2955 Soramäetien liittymään. Hämeenkoskella valtatie 12 koskeviksi toimenpiteiksi on listattu Pätiäläntien ja valtatie 12 liittymän katkaisu ja ajoneuvoliikenteen ohjaaminen Pihjalämäentien kautta sekä tievalaistuksen lisääminen Ojastenmäen ja Pätiäläntien välille.

Lahden eteläinen kehätie toteutetaan uuteen maastokäytävään, joka erkanee nykyisestä valtatie 12 linjauksesta Hollolan Soramäessä kantatie 54 liittymässä. Nykyinen tasoliittymä korvataan eritasoliittymällä. Tiesuunnitelman laatiminen alkaa vuoden 2013 loppupuolella. Hanke on liikennepoliittisessa selonteossa liikenneverkon kehittämisohjelman vuosien 2016–2022 suunnittelukohteissa.

Kanta-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on todettu, että Kanta-Hämeen poikittaisen kehittämisvyöhykkeen tieverkon tärkein kehittämistarve on valtateiden 10 ja 12 parantaminen kahden maakuntakeskuksen Hämeenlinnan ja Lahden välillä. Yhteysvälin palvelutaso tulee nostaa merkittä-

vän valtakunnallisen pääväylän vaatimusten mukaiseksi. Suunnitelmassa myös todetaan, ettei valtatieyhteyden 10 ja 12 poista kantatien 54 parantamistarvetta, sillä kantatie 54 säilyy edelleen lyhyimpänä yhteytenä Turun suunnalta lahteen ja edelleen itään suuntautuvalle tavaraliikenteelle.

Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelmassa vuodelta 2006 valtatie 12 esitetään rakennettavaksi kokonaan uuteen paikkaan ns. Lahden eteläisenä kehätienä Hollolan Soramäen ja valtatie 4 välillä. Valtatie 12 parantamisesta Lahden länsipuolella välillä Kukonkoivu–Tuulos todetaan, että tieosalle rakennetaan keskikaiteellisia ohituskaistoja, rinnakkaistiejärjestelyjä, kevyen liikenteen väyliä sekä parannetaan liittymien turvallisuutta. Päijät-Hämeessä on käynnistetty kesällä 2011 liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen laatiminen.

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenneturvallisuussuunnitelmassa 2012 valtatie 10 on todettu potentiaalisesti kameravalvontajaksoksi.

3.3 Ehdotus pikaparannustoimenpiteiksi

Edellisten lukujen nykytila-analyysin ja laadittujen suunnitelmien pohjalta on pyritty tunnistamaan liikenneturvallisuutta parantavia tai muuten kiireelliseksi luokiteltuja ns. pikaparannuskohteita, jotka olisi mahdollista toteuttaa erillisinä pieninä hankkeina tienpidon rahoituksella lähivuosina ja jotka olisivat vaikutuksiltaan kustannustehokkaita.

Liikenneturvallisuuden kannalta ongelmallisimmat jaksot ovat välit Hämeenlinna-Tuulos ja Tuulos-Lammi, joilla on myös paljon yksityistieliittymiä. Turvallisia ohitusmahdollisuuksia on vähän johtuen puutteista tien geometriasta ja suurista liikennemääristä. Myös kapea poikkileikkaus 8/7 metriä valtiella 10 Tuulos - Pohjoinen aiheuttaa turvattomuutta.

Yhteysvälin maanteiden liittymät on pääosin kanavoitu tai varustettu väistötillalla. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi yhteysväleille onkin ehdotettu pääosin yksityisliittymien karsimista. Muutamiin maanteiden nelihaaraliittymiin on ehdotettu liittymien porrastamista. Valtatielle 10 välille Hämeenlinna-Tuulos ja valtatielle 12 välille Tuulos-Hämeenkoski on molempiin ehdotettu yhden uuden ohituskaistaparin rakentamista.

Lisäksi kapeimman poikkileikkauksen kohdalle valtatielle 10 Pohjoisen ja Tuuloksen välille on ehdotettu poikkileikkauksen leventämistä. Nykyisellä nopeusrajoituksella 80 kilometriä/tunnissa ja liikennemäärällä n. 6500 Pohjoisen ja Tuuloksen välillä poikkileikkauksen vähimmäisleveys tulisi ohjeen mukaisesti olla 8,5 metriä. Tavoitetilan poikkileikkaus välillä on jatkuva ohituskaistatie.

Kuva 21. Tammelassa pikaparannuskohteeksi on ehdotettu Mustialan käytöstä poistetun karja-alikulun hyödyntämistä kevyen liikenteen alikulkuna ja siihen liittyvien kevyen liikenteen järjestelyiden toteuttamista.

Ehdotukset pikaparannuskohteiksi on lueteltu alla olevissa taulukoissa erikseen väleille valtatie 10 Ypäjä-Hämeenlinna ja vt10/12 Hämeenlinna-Tuulos-Lahti. Hämeenlinnan kaupungin alueen toimenpiteitä välillä valtatie 3-Velssi ei ole käsitelty tässä selvityksessä, koska niistä on laadittavana oma aluevaraussuunnitelma. Maankäytön uusien kehitymisalueiden suhteen ei tunnistettu kohteita, jotka vaatisivat nopeita pikaparannuksia.

Taulukko 3. Ehdotuksia pikaparannustoimenpiteet valtatiellä 10 Ypäjä–Hämeenlinna (valtatie 3)

Toimenpide	Kunta	Huomioita
Automaattinen nopeusvalvonta valtatielle 10	Ypäjä, Jokioinen, Forssa, Tammela, Hämeenlinna	Esitetty Uudenmaan liikenneturvallisuuksuunnitelmassa
Yksityistieliittymien ennakkovaroitukset valtielle 10 Alhonkujan kohdalla	Ypäjä	Forssan seudun turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelma
St1:n liittymään liittymäjärjestelyt ja näkemien parantaminen	Ypäjä	Forssan seudun turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelma
Liityntäpysäköintipaikka pikavuoropysäkiparin yhteyteen maantien 213 liittymään	Ypäjä	Nousi esille kuntapalaverissa Ypäjän kanssa.
Valtatien 10 / maantien 13553 linja-autopysäkin merkitseminen	Jokioinen	Forssan seudun turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelma
Valtatie 10 välillä maantie 13553–maantie 2804, nopeusrajoituksen tarkistaminen	Jokioinen	
Vieremän pohjavesialueen suojaus: tien pituus pohjavesialueella 730 metriä ja 330 metriä pohjaveden muodostumisalueella	Forssa	Luokiteltu kiireelliseksi suojaustarpeeksi.
Vt10–Saarelankadun ohituskaistojen kohdalla liittymistä varoittavat ennakkomerkit (valtatiellä 10 Saarelankadun ja Elontien liittymät sekä bussipysäkki ohituskaistan kohdalla)	Forssa	Forssan seudun turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelma
Forssan kohdalla valtatie 10 suuntainen kevyen liikenteen yhteys	Forssa	Esitetty maakuntakaavassa
Kantatie 52 liittymän porrastaminen ja liittymien karsiminen	Forssa	
Maantien 13553 porrastaminen, yksityistiejärjestelyt ja liittymien poistaminen	Forssa	
Mustialan kohdan käytöstä poistetun karjan alikulun hyödyntäminen kevyen liikenteen alikulkuna ja siihen liittyvät liikenneyhteydet.	Tammela	Selvitettävä, onko mahdollista. Alikulku sijaitsee suurin piirtein valtateiden 10 ja 2 maankäyttöä palvelevassa kehittämisselvityksessä esitetyn alikulun paikalla.
Mustialan liittymän parantaminen rakentamalla liikenteenjakaja Mustialantien liittymähaaraan	Tammela	Forssan seudun turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelma
Sulkuviivojen maalaaminen valtatielle 10 maantien 2842 (Susikkaantie) liittymän kohdalla sillan kohdalle ja Myllytien pysäkillä asti	Tammela	Forssan seudun turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelma
Kantatie 54 liittymän porrastaminen	Tammela	Esitetty valtatie 10 toimenpideselvityksessä Perähuhta (kt54)–Hattelmala (v 3)
Maantien 2831 liittymän parantaminen kaventamalla ja jäsentämällä nykyisin hyvin leveää liittymätilaa ja yksityistieliittymien karsiminen	Hämeenlinna	
Maantien 2831 liittymän ja Rengon välillä yksityistiejärjestelyt ja liittymien katkaiseminen	Hämeenlinna	

Toimenpide	Kunta	Huomioita
Rengon kohdalla yksityistie liittymien karsiminen	Hämeenlinna	
Rengon ja Hattelmalan eritasoliittymän välillä yksityistiejärjestelyt ja liittymien katkaiseminen	Hämeenlinna	

Taulukko 4. Ehdotuksia pikaparannustoimenpiteet valtateillä 10 ja 12 Hämeenlinna–Tuulos–Hollola

Toimenpide	Kunta	Huomioita
Yksityistiejärjestelyt ja liittymien parantaminen Kankaisten alueella	Hämeenlinna	
Yksityistiejärjestelyt ja liittymien parantaminen Hangasmäen alueella	Hämeenlinna	Kaksi erilaista vaihtoehtoehdotusta.
Yksityistiejärjestelyt ja liittymien parantaminen Heinäkankaan alueella.	Hämeenlinna	Toimenpiteet sisältyvät myös Eteläisten ohituskaistaparien rakentamiseen. Kaksi erilaista vaihtoehtoehdotusta.
Uusi ohituskaistapari Eteläisten liittymän molemmin puolin ja Eteläisten liittymän parantaminen.	Hämeenlinna	
Pohjoinen–Tuulos tien poikkileikkauksen (tällä hetkellä 8/7 m) leventäminen	Hämeenlinna	
Välillä Tuulos–Lammi yksityistiejärjestelyt ja liittymien karsiminen	Hämeenlinna	
Ojastenmäen nykyisten ohituskaistojen jatkaminen ja varustaminen keskikaiteella	Hämeenlinna, Hämeenkoski	
Uusi ohituskaistapari Tuulos–Hollola	Hämeenlinna/Hämeenkoski	Pohjoisten ohituskaistat tai Ojastenmäen nykyisen ohituskaistan jatkaminen ja uuden ohituskaistan rakentaminen Tuuloksen suuntaan.
Hämeenkosken kohdalla tiejärjestelyt, liittymien karsiminen ja tievalaistuksen toteuttaminen tiesuunnitelman pohjalta	Hämeenkoski	

4 Jatko-toimenpiteet

Yhteysvälin Forssa–Hämeenlinna–Lahti tavoitetilä on määritelty vuosina 2004 ja 2005 tehdyissä yhteysvälien kehittämisselvityksessä ja -suunnitelmassa. Liikennepolitiikan suunnat ja suunnittelukäytännöt ovat kuitenkin viime vuosina muuttuneet. Nykyisen liikennepolitiikan lähtökohtana on mm. neli-porrasperiaate, jossa ennen laajoja uusinve-tointeja liikenteen ongelmia pyritään ratkaisemaan kevy-emmillä toimenpiteillä liikenteen kysyntään vaikuttamalla, nykyisen infran käytön tehostamisella ja pienillä parannustoimenpiteillä.

Yhteysvälille laadituissa suunnitelmissa on esitetty erilaisia ja osittain päällekkäisiä eri tavoin ajoitettuja toimenpiteitä, joista osassa on ristiriitaisuuksia maankuntakaavaan nähden. Tämän selvityksen perusteella olisikin järkevä toteuttaa koko yhteysvälille selvitys, jossa uudelleenarvioitaisiin yhteysvälin tavoitetilä ja toisaalta selvitettäisiin kiireellisimmät toimenpiteet ongelmakohteiden poistamiseksi toimenpiteiden vaikuttavuuden perusteella.

Jatkosuunnittelun yhteydessä olisi hyvä selvittää uudelleen ohituskaistaparin toteuttaminen Hämeenlinnan itäpuolelle Ruununmyllyn ja Pannujärven ohituskaistaparin välille. Samoin olisi hyvä kiinnittää huomiota pohjavedensuojaustarpeisiin. Myös osa nykyisistä pohjavedensuojauksista on vanhoja ja niitä voi joutua tarpeen mukaan uusimaan.

Luvussa 3 esitetyillä pikaparannuksilla voidaan suhteellisen pienillä toimenpiteillä ja kustannuksilla vaikuttaa liikenneturvallisuuteen. Pikaparannustoimenpiteiden toteuttamisesta ei ole kuitenkaan tehty päätöksiä. Yksittäiset pienet pikaparantamiskohteet voivat tarvittaessa edetä erillisinä hankkeita ennen koko yhteysvälin tavoitetilan uudelleenmäärittelyä.

Lähteet

- Etelä-Päijät-Hämeen liikenneturvallisuussuunnitelma, Tiehallinnon selvityksiä 1/2008
- Forssan kaupunki 2007. Valtatien 10 meluselvitys tieosuudella maantien 284 liittymä – kunnanraja Forssa-Tammela.
- Forssan kaupungin kaavoitus:
http://www.forssa.fi/palvelut/kaavoitus/kaavat/valmisteilla_olevat_kaavat/
- Forssan kaupunki, Humppilan kunta, Jokioisten kunta, Tammelan kunta, Ypäjän kunta 2011. Forssan seudun strateginen rakennetarkastelu FOSTRA – Forssan seudun liikennejärjestelmän nykytila ja kehittäminen.
- Forssan kaupunki, Humppilan kunta, Jokioisten kunta, Tammelan kunta, Ypäjän kunta 2011. Forssan seudun strateginen rakennetarkastelu FOSTRA – Selostus.
- HAMK Maantieselvitys 2010.
- Hollolan kunta. Kukonkoivun osayleiskaava. Kuntakeskuksen osayleiskaava.
<http://www.hollola.fi/keskus/frame/frame3.htm>
- Hollolan kunta. Asemakaavoitetun alueen ulkorajaus ja selvitysalueen läheisyydessä vireillä olevien asemakaavojen ulkorajaukset.
- Hämeenkosken kunta. Hämeenkosken keskustan yleiskaava.
- Hämeen liitto 2006. Maakuntakaava (VN 28.9.2006).
- Hämeen liitto 2009. Kanta-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma.
- Hämeen liitto 2011. ELY-keskuksen ympäristöpaikkatiedot. Kulttuurihistorialliset alueet, perinnemaisemat, uhanalaishavainnot, luontotyytit.
- Hämeen liitto 2011. Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaava (maakuntavaltuusto 11.6.2012).
- Hämeen liitto, Hämeenlinnan kaupunki, Janakkalan kunta, Hämeen ELY-keskus ja Uudenmaan ELY-keskus 2012. Hämeenlinnan ja Janakkalan raja-alueen liikenneselvitys.
- Hämeenlinnan seudun kestävän ja turvallisen liikkumisen suunnitelma, Uudenmaan ELY-keskuksen julkaisuja 10/2011
- Hämeen tiepiiri 2002. Maantien rakentaminen välille vt10 – Vanajantie, tiesuunnitelma.
- Hämeen tiepiiri 2002. Paasikiventien eritasoliittymän parantaminen.
- Hämeen tiepiiri 2008. Valtatien 10 turvallisuus- ja sujuvuusjärjestelyt välillä Eteläinen - Pohjoinen, tarveselvitys.
- Lahden seudun liikennetutkimus <http://www.paijat-hame.fi/liikennetutkimus/>
- Liikenne- ja viestintäministeriö 2012. Kilpailukykyä ja hyvinvointia vastuullisella liikenteellä – Valtioneuvoston liikennepoliittinen selonteko eduskunnalle.
- Maanmittauslaitos. Vapaat aineistot. kartta-aineistot ja maastotietokanta. © Maanmittauslaitos.
- Museovirasto 2013. Ote muinaisjäännösrekisteristä, RKY 2000, Rakennusperintö. Tilanne 04/2013.
- Pirkanmaan ELY-keskus, Uudenmaan ELY-keskus, Forssan kaupunki, Jokioisten kunta, Tammelan kunta 2010. Valtateiden 10 ja 2 maankäyttöä palveleva kehittämisselvitys.
- Päijät-Hämeen liitto 2005. MARY - Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt. Päijät-Hämeen maakunnallinen inventointi 2005.
- Päijät-Hämeen liitto 2006. Päijät-Hämeen maakuntakaava (YM 11.3.2006)
- Päijät-Hämeen liitto 2006. Päijät-Hämeen ekologinen verkosto.
- Päijät-Hämeen liitto. Maakunnalliset maisema-alueet.
- Päijät-Hämeen liitto, Kymenlaakson liitto, Hollolan kunta, Lahden kaupunki, Nastolan kunta, Iitin kunta, Kouvola kaupunki 2010. Selvitys valtatie 12 yhteysvälin Lahti-Kouvola merkityksestä elinkeinoelämälle.
- Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelman aineistoa:
http://www.paijat-hame.fi/fi/tehtavat/liikennejarjestelmasuunnittelu/uusi_liikennejarjestelma-suunnitelma

Tammelan kunta. Kaukjärven osayleiskaava ja Kaukjärven teollisuusalueen asemakaava.

Tiehallinto, Hämeen ja Turun tiepiirit 2004. Valtatie 10 välillä Turku - Hämeenlinna, yhteysvälin kehittämisselvitys.

Tiehallinto, Hämeen tiepiiri 2005. Valtateiden 10 ja 12 parantaminen yhteysvälillä Hämeenlinna - Tuulos - Lahti, kehittämissuunnitelma.

Tiehallinto, Hämeen tiepiiri 2008. Valtatie 12 Lahden eteläinen kehätie. Yleissuunnitelma.

Tiehallinto, Hämeen tiepiiri, Hämeen liitto, Hämeenlinnan kaupunki, Janakkalan kunta 2007. Valtateiden 10 ja 12 yhteysvälin Hämeenlinna - Lahti kehittämisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset, selvitys.

Tiehallinto 2008. Valtatien 10 parantaminen välillä Perähuhta (kt 54) - Hattelmala (vt3), toimenpideselvitys.

Uudenmaan ELY-keskuksen kevyen liikenteen tarveselvitys, 2010.

Uudenmaan ELY-keskus 2010. Valtatien 12 parantaminen Hämeenkosken kohdalla, tiesuunnitelma.

Uudenmaan ELY-keskuksen liikenneturvallisuussuunnitelma, Uudenmaan ELY-keskuksen julkaisuja 111/2012.

Uudenmaan ELY-keskus 2013. Kantatie 54 Tammela - Hollola, kehittämisselvitys.

Uudenmaan ELY-keskus 2013. Valtatie 10 välillä Ruununmylly-Tuulos, Selvitys ohituskaistojen sijoittamisesta ja pienistä toimenpiteistä välillä Ruununmylly-Eteläinen.

Uudenmaan ELY-keskus. Raportteja 49/2013. Forssan seudun turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelma.

[Valtatien 10 ympäristön ajantasa-asemakaava.](#)

Väestörekisterikeskus 2013. Rakennus- ja huoneistorekisteri.

Ympäristöhallinnon alueellista ympäristötietoa Hämeestä <http://www.ymparisto.fi>

Ympäristöhallinnon OIVA-palvelu 2013. Valtakunnalliset paikkatietoaineistot (sis. mm. luonnonsuojelualueet, suojeluohjelmat, Natura-alueet, pohjavesialueet, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet).

Ypäjän kunta. Palikkalan osayleiskaavaluonnos.

RAPORTEJA 133| 2013

**VT 10 JA 12 YHTEYSVÄLI FORSSA – HÄMEENLINNA – LAHTI
NYKYTILANTEEN SELVITTÄMINEN**

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-994-2 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-994-2

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus